

Vážení čitatelia,

držíte v rukách prvé tohtoročné číslo Ozveny. Jej prvé strany už tradične poukazujú na blížiacu sa významnú udalosť, na Deň ľudí so svalovou dystrofiou. Nie menej významnú udalosť má OMD v SR už za sebou – naše voľby.

Výsledky volieb do Výkonného výboru a Revíznej komisie, uskutočnené v r. 2005

Za účasti notárky JUDr. Márie Sporkovej sa v našich priestoroch na Baňelovej ulici spočítali hlasovacie lístky, ktoré nám poslali členovia OMD v SR. Pod jej notárskym dohľadom sme otvorili obálky, ktoré obsahovali 300 platných hlasovacích lístkov a 10 neplatných. Ďakujeme všetkým, ktorí uplatnili svoje hlasovacie právo a poslali nám hlasovací lístok. *Výsledky hlasovania overené notárkou JUDr. Sporkovou sú nasledovné:*

Výkonný výbor (meno a počet hlasov): Jozef Blažek – 231, Miroslav Bielak – 186, Mária Duračinská – 267, Ivana Juríková – 166, Tibor Köböl – 257, Andrea Madunová – 276, Andrej Vranovský – 223, *náhradníčka:* Erika Šágová – 215.

Revízna komisia (meno a počet hlasov): Margita Granecová – 231, Vladimír Hron – 216, Zuzana Tožičková – 219.

Do redakčnej uzávierky sa novozvolený Výkonný výbor nestretol, preto o výsledku volieb predsedu, podpredsedu a tajomníka Vás budeme informovať v ďalšom čísle Ozveny a na **www.omdvsr.sk**.

Ďakujeme za prejavenú dôveru, budeme sa snažiť Vás nesklamať!

Okrem tejto správy Ozvena prináša aj ďalšie veľmi zaujímavé články. V rubrike Zdravie si prečítajte zaujímavý článok o možnostiach steroidnej liečby DMD. Ďalší článok je venovaný ventilácii. Tento článok si prečítajte aj v prípade, keď vás láka možnosť zahráť si kolky. Odporúčame Vám, aby ste venovali zvýšenú pozornosť článkom od 8. strany, ktoré opisujú aktuálne zmeny v zákonoch a ďalšie veľmi dôležité a cenné informácie pre osoby so zdravotným postihnutím i pre ich rodinných príslušníkov a pomocníkov.

Na 30. strane sa dozviete o našich plánovaných aktivitách – aké možnosti Vám ponúkame v tomto roku. Popri už známej rubrike s názvom Linka dôvery Vás oslovuje aj nový Kútik Agentúry osobnej asistencie (32. s.). Nenechajte si ujsť ani správu o aktivite našich „bočistov“ (37. s.). Prostredníctvom rozhovoru Vám od 42. strany predstavujeme pána Juraja Barbariča – nášho zanieteného priaznivca.

Veľmi dúfame, že aj toto číslo Ozveny bude pre Vás príjemným čítaním a popri tradičných rubrikách – ako napr. Detský kútik a Infoservis – nájdete si niečo aj na oddych. Napokon, nezabudnite, že čakáme na Vaše reakcie. Potešia nás všetky nápady na zlepšenie kvality nášho časopisu.

OBSAH

Blíži sa „Deň ľudí...“	2
Steroidy a DMD	3
Právna poradňa	8
Kúpeľná starostlivosť	25
Odborné stanoviská	26
Čo pripravujeme	30
Kútik Agentúry OsA	32
Linka dôvery	32
BOCCIA – mimiliga	37
Koho sme podporili	39
Výhne – nová rodina	40
Kto je Juraj Barbarič	41
Podhájska	46
Ako som šetril	49
Detský kútik „DD“	52
Infoservis	55

10. júna 2005 – DEŇ LUDÍ SO SVALOVOU DYSTROFIOU - 5. ročník - PRIDAJTE SA!

Milí naši členovia, radi by sme Vás po roku opäť vyzvali na zorganizovanie Vášho-nášho **Dňa ľudí so svalovou dystrofiou**. Je to deň, kedy máme veľkú šancu oboznámiť širokú verejnosť s naším ochorením, so životom a iniciatívami **Vašej-našej OMD**, je to proste deň, kedy môžeme ukázať, že človeka jeho zdravotné postihnutie nepredurčuje iba na život medzi štyrmi stenami. Neoddeliteľnou súčasťou **Dňa** je celonárodná zbierka, z ktorej podľa Štatútu pomáhame našim členom zakúpiť tie zdravotné pomôcky, ktoré štát nefinancuje úplne, alebo vôbec. Za celú štvorročnú históriu zbierky sa pomohlo sumou **pol milióna korún!!!** Posúďte sami, je to veľa, alebo málo? My sa však domnievame, že to

stojí zato, aby sme kvôli Vám i nám, vyšli do ulíc opäť aj v tomto roku.

Znakom Vášho-nášho **Dňa** je, že ho po celom Slovensku organizujú sami členovia OMD za pomoci dobrovoľníkov. Ďakujeme všetkým, ktorí organizujú zbierku pravidelne každý rok. Ten minuloročný **Deň** prebiehal v 24 mestách na Slovensku.

Aj tento rok vyzývame: Vás – našich stálych aktivistov, aj ostatných, ktorí to chcú skúsiť. **PODME DO TOHO!** My sa Vám budeme snažiť vytvoriť optimálne podmienky na organizáciu **Dňa** vo Vašom meste. Vybavíme Vás povolením Ministerstva vnútra SR na vykonávanie zbierky. Ďalej motýlikmi, ktoré sú symbolom nášho ochorenia, letáčikmi a rôznym propagačným materiálom. Nebudú chýbať ani tričká s naším logom pre dobrovoľníkov. Nováčikom poradíme, všetko okolo vysvetlíme.

My **Deň** spropagujeme vo všetkých médiách na Slovensku. Umiestnime v nich informácie o 10. júni 2005. Hlavná propagačná vlna prejde médiami týždeň „pred“. Ak nám pošlete adresy Vašich miestnych médií, spropagujeme **Deň** aj tam.

Prosíme, prihláste sa nám, vyjadríme svoju spoluúčasť s tými, ktorí sú postihnutí týmto zákerným ochorením a pomôžeme im dosiahnuť kvalitnejší život aj takouto formou!

Vaše prihlášky, otázky či pripomienky ČAKÁME na známe kontakty:

tel: 02/4341 1686, tel/fax: 02/4341 0474, 0903 268 688, omd@omdvsr.sk

Tešíme sa na našu spoluprácu.

VV OMD v SR

Steroidy a Duchennova dystrofia

Nemožno už pochybovať o tom, že používanie steroidov na liečbu detí postihnutých Duchennovou dystrofiou, ktoré ešte chodia, môže ovplyvniť prirodzený vývoj ochorenia. Deti liečené dennými dávkami dokážu dlhšie chodiť, majú lepšiu funkciu dýchania, neskôr sú odkázané na chirurgický zákrok na chrbtici a mohli by nadobudnúť lepšiu funkčnosť srdca v porovnaní s neliečenými deťmi. Doteraz neboli stanovené zlepšenia v steroidnej liečbe detí, ktoré už stratili schopnosť chodiť.

Workshop v Naardene

Vyplynulo to z medzinárodného workshopu v Naardene (Holandsko), ktorý iniciovalo ENMC (European Neuro-Muscular Centre) za podpory UPPM (United Parent Projects Muscular Dystrophy). Na workshope privítali 32 účastníkov, medzi ktorými boli zástupcovia rodičov, klinickí lekári a zástupcovia nadácií podporujúcich výskum nervosvalových ochorení (francúzska Association Francaise centre les Myopathies, americká Muscular Dystrophy Association a talianska Fondácia Telethon).

Ide o dva základné steroidy prednison/prednisolon a deflazacort, ktoré dostávali postihnuté deti. Zdá sa, že obidva sú účinné. Pri dlhodobej liečbe však boli pozorované vedľajšie účinky, ako sú zvýšenie telesnej hmotnosti (s deflazacortom by mohlo byť menšie), menší vzrast, asymptomatický katarakt (šedý zákal, hlavne s deflazacortom), rednutie kostí a možné zlomeniny, objavenie sa ťažkostí psychického rázu a porúch správania sa.

Napriek tomu mnohé liečebné centrá používali pri liečbe steroidy s každodenným pravidelným podávaním počas mnohých rokov a sú známe aj mnohé rôzne spôsoby prevencie alebo liečby týchto vedľajších účinkov, napr. možnosť aplikácie nižších dávok, podávanie lieku každý druhý deň, alebo prerušované obdobie (10 dní áno, 10 dní nie, prípadne iba počas víkendu).

Lekári, ktorí využívajú tieto odlišné postupy, referujú, že pri takto nastavenej liečbe prinášajú pozitívny účinok vo zvýšení sily a zlepšení funkcie svalov v Duchenneovej dystrofii. V porovnaní s každodenným podávaním steroidov žiadna z týchto alternatívnych metód nebola ešte formálne testovaná, preto bude potrebné vykonať skúšky, ktoré by tieto priaznivé výsledky potvrdili.

Príprava protokolu

Práve v Naardene sa diskutovalo o rôznych aspektoch protokolu, ktorý by sa mal prijať, aby sa ozrejmili prípadné rozdiely pri liečbe funkcie a sily svalov a aby sa monitorovali a, pokiaľ možno, minimalizovali vedľajšie účinky. Ideálny pokus, okrem testovania rôznych režimov podávania lieku, by mohol tiež ukázať najlepšiu metódu, ktorou by sa predišlo problémom so srdcom, prispelo k ochrane pevnosti kostí a zlepšilo kvalitu života chorého. Bude si to vyžadovať nábor veľkého počtu pacientov, angažovanosť mnohých centier a medzinárodnú odbornú i finančnú zainteresovanosť.

Pevnosť kostí

Problémy vyvolané steroidmi sú hlavne spojené s pevnosťou kostí a zvýšením telesnej hmotnosti. Pokiaľ ide o to prvé, je známe, že deti s Duchennovou

dystrofiou môžu mať problémy tohto druhu i nezávisle od podávania steroidov a dokonca veľmi maličké deti často majú slabšie kosti ako je normál. Predpokladá sa, že je to spôsobené ich menšou aktivitou, ako majú ich rovesníci. Mali by byť preto povzbudzovaní k fyzickej aktivite, lebo cvičenie pomáha kostiam, aby spevnili, najmä ak má telo primeranú hladinu vitamínu D a vápnika. Rovnako dôležitá je zdravá výživa a dostatočný pobyt na slnku.

Deti postihnuté Duchennovou dystrofiou, s väčšou krehkosťou kostí, môžu byť vystavené riziku kostných zlomenín, ktoré potom treba reparaovať. V každom prípade je dôležité, aby doba znehybnenia zlomenín bola čo najkratšia.

Ako bolo povedané: používanie steroidov má početné účinky na kosti. Ak na zvýšenie ich pevnosti a posilnenie môže prispieť väčšie fyzické cvičenie, treba pravidelne cvičiť, lebo steroidy sú známe tým, že spôsobujú ich oslabenie, ktoré môže mať dlhodobejší účinok. Práve správna výživa a pobyt na slnku sú v súčasnosti najlepšou metódou na predchádzanie týchto problémov. Pokiaľ ide o zlomeniny končatín u detí liečených steroidmi, liečia sa rovnakým spôsobom ako deti, ktoré nepoužívali steroidy.

Pri dlhodobom používaní steroidov niektorí klinickí lekári nakoniec zaznamenali oslabenie kostí chrbtice, a to môže v zriedkavých prípadoch vyvolať bolesť, ktorú ale možno úspešne liečiť. Práve požiadavka prevencie tohto druhu problémov môže byť základným bodom budúcich skúšok.

Zvýšenie hmotnosti

Dalšiu starosť robí nadmerná hmotnosť. Sklon k priberaniu majú aj postihnutí Duchennovou dystrofiou, ktorí nie sú liečení steroidmi. Čiastočne to súvisí s nižším stupňom mobility, s tendenciou priberať, keď sa aktivita pacientov začína zmenšovať. Ide o samostatný problém, ktorý sťažuje chodenie. „Pokušeniam“ ako sú sladkosti a rýchle občerstvenia by sa pacienti mali čo najviac vyvarovať, lebo dnes sú už veľmi rozšírené i jedlá s nízkym kalorickým obsahom s dostatočne veľkými porcami.

Kontrola hmotnosti detí liečených steroidmi je ešte dôležitejšia, nakoľko tieto lieky zvyšujú chuť do jedla, na čo musí byť rodina pripravená. Najväčšie riziko zvýšenia hmotnosti sa ukazuje v prvých mesiacoch liečby. Ak sa v tom čase venuje väčšia pozornosť zdravému a upravenému stravovaniu, problémy môžu byť menšie. Do stravy treba zaradiť jedlá, ktoré zaistia skrytý prísun vápnika a vitamínu D.

Z Distrofia muscolare č. 152/júl 2004 preložila L. Lazoríková

O ventilácii a nielen o nej

Medzinárodné bienálne stretnutie o mechanickej ventilácii v Orlande na Floride, konané v jeseni minulého roka, hádam po prvýkrát čelilo etickému problému umelého udržiavania osoby so zdravotným stavom vo vážnom nebezpečenstve pri živote. V dňoch stretnutia Florida práve žila prípadom Terri Schiavovej, ženy v kóme a vegetatívnom stave trvajúcom 13 rokov, ktorá bola

na príkaz guvernéra štátu znova napojená na prístroj, ktorý ju udržiaval pri živote, hneď po tom, čo bola od neho odpojená na žiadosť manžela a po verdikte sudcovského senátu.

Počas stretnutia sa pri rôznych príležitostiach hovorilo o dôležitosti napísania biologického alebo životného závetu, právneho nástroja, ktorým by dotknutá osoba nariadila zaobchádzanie, ktoré uchová jej vlastné telo v prípade, keď kvôli náhlejšej neschopnosti by nebola v stave vyjadriť svoju vôľu v prívode chvíľu.

V súvislosti s tým možno uviesť príklad jedného 40-ročného Američana, postihnutého amyotrofickou laterálnou sklerózou, ktorý sa po siedmich rokoch od určenia diagnózy rozhodol s pomocou ošetrojúceho lekára postupným spôsobom prerušiť mechanickú ventiláciu až po úmrtie. Tragédia tejto udalosti – alebo sila, závisí to od uhla pohľadu – spočíva v skutočnosti, že tento pán považoval za dôležité oslobodiť manželku a syna od neznesiteľného asistenčného bremena, zvýšených nákladov, osobnej účasti – pochádzajúcich zo zhoršovania sa jeho choroby. V súvislosti s týmto prípadom sme sa dozvedeli, že Ústava Spojených štátov nepredvída a nezaručuje právo na zdravie, ale každý občan si musí sám zabezpečiť lekársku starostlivosť i dôchodkové poistenie, všetko to, čo pre Európanov vyplýva z termínu sociálny štát a čo, pravdaže, štát aj zaručuje.

Ďalší zaujímavý príspevok bol o vredoch z tlaku pri neustálom používaní tvárových a nosových masiek, téma, ktorá vždy vyvolá veľký záujem, keďže je to problém, ktorý trápi veľkú časť používateľov respirátorov s týmto medzilícny typom.

Francúzka Susan Sortorová-Legerová nám oznámila, že sa dá vyhnúť tlakovým vredom správnym nasadením masky s minimálnym pritiahnutím šnúrky natoľko, aby nevznikalo bočné prúdenie vzduchu a vzduch tak pomimo zbytočne neunikal.

Hovorilo sa aj o dôležitosti príručného respirátora a dokonca aj vlastného generátora prúdu. Výpadok elektriny v auguste 2003 od New Yorku až po Cleveland, Detroit a Toronto zapríčinil, že mnohí používatelia dýchacích prístrojov museli navštíviť nemocnice, aby im mohli respirátor pripojiť na generátor prúdu.

Okrem toho sa hovorilo o starých prístrojoch, ktoré sa ešte používajú a ku ktorým sa nedajú obstaráť náhradné súčiastky, o vzdelávaní nemocničného personálu, o postihnutých, ktorí prechádzajú z jedného štátu do druhého, aby sa im dostalo minimum domácej asistencie (napr. z Tennessee do Colorado), o pacientoch „otáčajúce sa dvere“, pretože jednou stranou vychádzajú a druhou hneď vchádzajú späť, o močovej inkontinencii u osôb s mechanickou ventiláciou, o používaní prístroja na odkašliavanie In-Exsufflator, o ktorom ešte neexistuje kontrolná štúdia.

A na záver dve kuriózne informácie: Pomysleli ste si niekedy na „bioterrorizmus“? A na to, ako by sa aj mechanicky ventilovaná osoba mohla ochrániť pred bioterrorizmom? Existujú účinné filtre, ktoré by sa aplikovali na ventilátor, rovnaké ako ochranné masky, ktoré sú už teraz pripravené

pre zvyšok obyvateľstva? Na to mohli prísť iba Izraelci, a tak štúdia zameraná na zaistenie bezpečnosti osoby v mechanickej ventilácii našla riešenie, aby sa podobný filter, ako je na maske, vložil medzi ventilačný okruh a prívod vzduchu kontaminovaného chemickými či bio-nukleárnymi látkami...

Druhú správu predniesol Bill Miller, quadruplegický chlapec, ktorý vymyslel a otestoval mechanizmus IKAN Bowler. Táto pomôcka sa namontuje na mechanický alebo elektrický vozík a pomocou nej možno hrať klasické kolky. Ktovie, možno by sa niekomu videlo príjemné môcť si zabojovať posediačky. Pomôcku si možno objednať aj cez internet na stránke www.mgtcorp.com.

Liana Gariniová

Z Distrofia muscolare č. 152/júl 2004 preložila

L. Lazoriková

Nájdená súvislosť

Svalová dystrofia môže vzniknúť vtedy, ak nefunguje schopnosť tela zreparovať si zničené svalové bunky. K tomuto poznaniu dospel americký výskum, ktorý dokázal, akú funkciu má proteín dysferlin. Tento chýba u ľudí so svalovou dystrofiou limb-girdle, typ 2B a pri Myosisiovej myopatii.

Bežnou príčinou svalovej dystrofie je to, že genetická porucha spôsobuje poškodenie štruktúry svalovej bunky; toto sa však nedalo skonštatovať pri týchto dvoch svalových ochoreniach. V roku 1998 sa zistilo, že gén vyvolávajúci ochorenie riadil produkciu proteínu dysferlin, ale až teraz sa zistilo, akú funkciu vlastne má táto látka.

Keď sa používajú svaly, poškodzujú sa svalové bunky a plazmová membrána, ktorá sa nachádza okolo nich. Podľa patológa Henrika Daa Schrødera je to celkom normálny mechanizmus, s ktorým si zdraví ľudia dokážu poradiť; telo sa zreparuje samo tým, že mikroskopické plazmové bublinky – vesikly – sa zhromaždia okolo poškodených miest na bunkových membránach a zlepia ich. Vesikly obsahujú normálne množstvá dysferlinu a teraz sa dokázalo, že bez dysferlinu tieto mechanizmy nefungujú. Poškodené svalové bunky sa nezreparujú.

Súčasne vedci zistili aj to, že napr. pri Duchenneovej svalovej dystrofii, kde sa svalové bunky poškodzujú v dôsledku nedostatku proteínu dystrofínu, sa okolo zničených buniek zhromažďujú vesikly obsahujúce dysferlin. Pokusy s mdx-myšou, ktorá bola geneticky manipulovaná, aby mala ochorenie podobné Duchenneovej svalovej dystrofii, ukázali, že keď sa myši podávali umelo veľké dávky dysferlinu, dalo sa zabrzdiť pokračovaniu choroby.

Okrem významu pre liečenie svalovej dystrofie limb-girdle, typ 2B a Miyosiovej myopatie sa podľa Henrika Daa Schrødera ukázal aj ďalší zaujímavý

poznatok vyplývajúci z tohto objavu. Zdá sa, že dobré výsledky sa dajú dosiahnuť aj nahradením tých proteínových látok v tele, ktoré sú v dôsledku genetickej chyby defektné, inými látkami s podobnou funkciou.

K pozoruhodným objavom dospela skupina vedcov na Univerzite v Iowe v USA, ktorú vedie Dr. Kevin Campbell. Výsledky uverejnil v máji časopis Nature. Viac informácií na www.mdausa.org/-news/030508dysferlin.html

Preložila: Doc. PhDr. Jana Rakšanyiová, CSc.
z dánskeho časopisu Muskelkraft

Sú to veľvyslanci svalovej dystrofie

Dobrovoľníci so svalovou dystrofiou vykonávajú počas letných aktivít úlohy ako všetci ostatní a súčasne ukazujú, čo vlastne dokážu.

„Aktívny hodnotný život, rovnaké práva a rovnaké možnosti.“ Toto by bolo zhrnutie toho, prečo mladí ľudia so svalovou dystrofiou drú pol leta od rána do neskorej noci na Zelených koncertoch, ale je to aj vízia Fondu svalovej dystrofie.

Klaus Roselund má svalovú dystrofiu a bol ako dobrovoľník na Zelenom koncerte už ako 18-ročný. Dnes je zodpovedný za servis postihnutým, ktorí sú v publiku, no tiež radí a pomáha ľuďom so svalovou dystrofiou, ktorí sa chcú dostať do jeho tímu. „Chcem, aby dobrovoľníci so svalovou dystrofiou ukázali svoje ochorenie pozitívne a také, aké skutočne je,“ hovorí Klaus Roselund. „Novým dobrovoľníkom vravím, že sú čosi ako veľvyslanci svalovej dystrofie. Nech medzi ľuďmi ukážu, čo dokážu. Je to dôležité pre ľudí, dystrofikov aj publikum.“

Na otázku, čo má z toho, že robí v tíme, Klaus odpovedá, že práca dobrovoľníka ho naplňa hrdosťou. Dáva mu pocit, že niečo dokáže a nachádza pritom aj mnoho kamarátov, aj keď možno iba na jedno leto.

Dobrovoľníci vykonávajú mnohé a často fyzicky náročné práce a úlohy. Dystrofici nemôžu vykonávať najťažšie práce, ale vedia dobre organizovať a inštruovať pomocníkov. Podľa Klauza si však treba priznať, že existujú aj hranice úloh, ktoré dobrovoľníci-dystrofici zvládnu. Dystrofici sa ale neobmedzujú len na prizeranie, nechcú ostať ako štatisti, preto zvládajú úlohy iného druhu.

Konkrétne dnes našiel úlohy asi pre desať osôb, ktoré sa napríklad zmenili na informátorov a predavačov. Za prácu sa neplatí, ale dystrofici majú náklady na pobyt, jedlo a dopravu. Ak má niekto auto, vezme ďalších troch pomocníkov. Riaditeľka Fondu svalových dystrofikov (dánska obdoba slovenskej OMD v SR) Gitte Norgaardová tvrdí, že takéto náklady radi preplatia. „Je totiž naším princípom, že postihnutým kompenzujeme zvýšené výdavky,“ hovorí Gitte.

Vidieť treba aj zisk po sociálnej stránke, to, že sa mladí postihnutí integrujú a tento tím bude na všetkých podujatiach. Preto treba zdôrazniť, že tím dystrofikov bude pracovať všade tam, kde ich potrebujú a kde im rozumne pomôžu aj finančne.

Preložila: Doc. PhDr. Jana Rakšanyiová, CSc.

NOVINKY V ZÁKONE O SOCIÁLNEJ POMOCI

S účinnosťou od 1. januára 2005 zákon o sociálnej pomoci zaznamenal niekoľko zmien.

Novela pripúšťa, aby užívateľ osobnej asistencie uzatvoril zmluvu aj s blízkym rodinným príslušníkom za dodržania určitých podmienok:

- užívateľ osobnej asistencie musí byť zamestnaný alebo študovať na základnej, strednej, špeciálnej alebo vysokej škole.

Ak túto podmienku spĺňa, vtedy môže, ak má záujem, uzatvoriť zmluvu aj s rodinným príslušníkom v takom rozsahu, ktorý:

- neprekračuje 50% priznaného rozsahu osobnej asistencie,
- neprekračuje 4 hodiny denne.

Činnosti, ktoré môže na základe zmluvy vykonávať rodinný príslušník sú striktno vymenované: **vstávanie, líhanie, osobná hygiena – umývanie, kúpanie, česanie, holenie, úprava nechťov, mejkap, vyprázdňovanie čriev a mechúra, obliekanie, vyzliekanie, podávanie liekov, premiestňovanie, pomoc pri akútnom ochorení.**

V prípade, že užívateľ osobnej asistencie nesplní podmienku zamestnania alebo štúdia, môže uzatvoriť s rodinným príslušníkom zmluvu iba vtedy, ak jeho rozsah priznanej asistencie je 14 hodín denne a viac (činnosti zostávajú rovnaké).

Novela pripustila, aby osobnú asistenciu ako formu pomoci využívali aj ľudia starší ako 65 rokov, ale len vtedy, ak sú zamestnaní a rozširuje okruh osôb, ktorým môže byť priznaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s opotrebovaním šatstva.

Presné znenie novely Vám prinášame v nasledujúcich riadkoch.

Novela zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2005

Menia sa §§ 58 a 61 (peňažný príspevok na osobnú asistenciu a peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla).

Rozširuje sa okruh osôb, ktoré majú nárok na priznanie peňažného príspevku na zvýšené výdavky súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia (§ 64) sa v prílohe č. 12 dopĺňa úplná slepota a praktická slepota oboch očí.

v § 58 ods. 1 sa na konci bodka nahrádza čiarkou a pripájajú sa tieto slová: „ak tento zákon neustanovuje inak“

§ 58 ods. 3 znie:

(3) Peňažný príspevok na osobnú asistenciu možno poskytnúť, ak osobnú asistenciu občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím vykonávajú fyzické osoby uvedené v odseku 2, s výnimkou rodičov dieťaťa od šiesteho roku veku do dosiahnutia plnoletosti, alebo občana, ktorý prevzal takéto dieťa do sta-

roztivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu alebo fyzickej osoby, ktorú súd ustanovil za opatrovníka občana s ťažkým zdravotným postihnutím, za podmienky, že tieto osoby vykonávajú činnosti podľa prílohy č. 5. písm. a) až f), n), r), ac), a to

a) v rozsahu 50 % určeného rozsahu osobnej asistencie, najviac 4 hodiny denne, ak je to občan s ťažkým zdravotným postihnutím zamestnaný alebo navštevuje základnú školu, špeciálnu školu, strednú školu alebo vysokú školu,

b) v rozsahu najviac 3 hodiny denne, ak je rozsah osobnej asistencie určený najmenej 14 hodín denne a občan s ťažkým zdravotným postihnutím nenavštevuje základnú školu, špeciálnu školu, strednú školu alebo vysokú školu, a nie je zamestnaný.

(Činnosti, ktoré môžu vykonávať rodinní príslušníci: vstávanie, líhanie, osobná hygiena – umývanie, kúpanie, česanie, holenie, úprava nechťov, mejkap, vyprázdňovanie čriev a mechúra, obliekanie, vyzliekanie, podávanie liekov, premiestňovanie, pomoc pri akútnom ochorení.)

§ 58 sa doplnil o odseky 20 až 22:

(20) Peňažný príspevok na osobnú asistenciu možno poskytovať občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím po dovŕšení 65. roku veku, len ak je tento občan zamestnaný.

(21) Peňažný príspevok na osobnú asistenciu poskytovaný občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím staršiemu ako 65 rokov veku nesmie presiahnuť v období jedného kalendárneho mesiaca alikvótnu časť určeného rozsahu hodín osobnej asistencie v kalendárnom roku pripadajúcu na jeden kalendárny mesiac určenej v slovenských korunách. Počet hodín osobnej asistencie pripadajúci na jeden kalendárny mesiac, ktoré osobný asistent neodpracoval v danom kalendárnom mesiaci, nemožno uplatniť v nasledujúcom kalendárnom mesiaci.

(22) Peňažný príspevok na osobnú asistenciu sa občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím staršiemu ako 65 rokov veku odníme a jeho výplata sa zastaví odo dňa, ktorý nasleduje po dni skončenia zamestnania.

Za § 58 sa vkladá § 58 a:

§ 58 a

Za zamestnanie sa na účely poskytovania peňažného príspevku na osobnú asistenciu považuje

- a) práca zamestnanca vykonávaná pre zamestnávateľa na základe pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru,
- b) práca zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu k zamestnávateľovi pri výkone práce vo verejnom záujme,
- c) štátnozamestnanecký pomer,
- d) výkon verejnej funkcie,
- e) podnikanie a iná samostatná zárobková činnosť.

v § 61 ods. 6 sa za slová „kúpu osobného motorového vozidla“ vkladajú slová „a na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou“.

v § 61 odsek 8 znie:

(8) Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla možno poskytnúť najviac vo výške 200 000 Sk. Výška peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou je najviac 250 000 Sk, ak občan s ťažkým zdravotným postihnutím je podľa posudku vydaného podľa § 57 ods. 1 a 2 odkázaný na úpravu osobného motorového vozidla, ktorá zahŕňa automatickú prevodovku. Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou sa poskytne občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, len ak má oprávnenie na vedenie osobného motorového vozidla.

v § 61 sa za odsek 8 vkladá nový odsek 9, ktorý znie:

(9) Občan s ťažkým zdravotným postihnutím je povinný kúpiť osobné motorové vozidlo do troch mesiacov od poskytnutia peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, najviac do šiestich mesiacov odo dňa poskytnutia tohto peňažného príspevku v prípade, ak osobné motorové vozidlo nie je možné kúpiť alebo upraviť pre potreby občana s ťažkým zdravotným postihnutím z dôvodov na strane právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorej predmetom činnosti je výroba, predaj, distribúcia alebo úprava osobných motorových vozidiel.

v prílohe č. 12 sa v nadpise vypúšťajú slová „v dôsledku ťažkých porúch mobility“ a časť I. sa dopĺňa písmenami d) a e), ktoré znejú:

- d) úplná slepota oboch očí,
- e) praktická slepota oboch očí.

RODIČ A OSOBNÁ ASISTENCIA

Kedy môže RODIČ alebo blízka osoba vykonávať osobnú asistenciu?

Príklad z praxe: Som matkou syna so svalovou dystrofiou, ktorý je odkázaný na osobnú asistenciu. Počula som, že sa zmenil zákon a zmluvu o výkone osobnej asistencie už môžu uzatvoriť aj rodičia. Môžem vykazovať odpracované činnosti? Syn má 10 rokov.

Novela zákona o sociálnej pomoci účinná od 1. januára 2005 pripúšťa, aby užívateľ osobnej asistencie pri dodržaní určitých podmienok uzatvoril zmluvu aj s rodinným príslušníkom. Napriek tomu ale novela nepripúšťa, aby v prípade nepnoletého dieťaťa, ktoré je užívateľom osobnej asistencie **vykonával osobnú asistenciu rodič dieťaťa. Neumožňuje to ods. 3 v § 58.**

V prípade, že užívateľom osobnej asistencie je dieťa, ktoré nedosiahlo vek

18 rokov, nemá spôsobilosť na právne úkony. Jeho zákonným zástupcom je rodič, ktorý za neho uzatvára zmluvy o výkone osobnej asistencie s osobnými asistentmi. Pretože rodič dieťa zastupuje v týchto rozhodovacích a právnych záležitostiach, nie je možné, aby rodič uzatvoril zmluvu o výkone osobnej asistencie „sám so sebou“.

S rodičom môže uzatvoriť zmluvu o výkone osobnej asistencie len také „dieťa“, ktoré už dosiahlo 18 rokov veku a má spôsobilosť na právne úkony, teda aj na uzatvorenie takejto zmluvy.

Dôležitou podmienkou, ktorá musí byť splnená, je, že dieťa by malo **navštevovať školu**.

Som na vozíku, potrebujem pomoc aj pri hygiene, obliekaní, vyzliekaní, premiestňovaní a pri preprave. Môžem uzatvoriť zmluvu s mojim manželom? Nie som zamestnaná, ale môj manžel je zamestnaný. Mám priznaný rozsah osobnej asistencie v priemere 5 hod. denne.

Novela zákona o sociálnej pomoci sa na Vás nevzťahuje, pretože nespĺňate jednu z dvoch podmienok, a to: nie ste zamestnaná alebo neštudujete. Z tohto dôvodu nemôžete uzatvoriť s Vaším manželom zmluvu o vykonávaní osobnej asistencie.

Som odkázaný na osobnú asistenciu pri preprave a pomoci počas spoločenskej činnosti. Úkony spojené s hygienou dokážem bez pomoci. Mám priznaný rozsah osobnej asistencie priemerne 2 hodiny denne. Môžem uzatvoriť zmluvu s mojou manželkou, keď mi pri preprave do zamestnania a zo zamestnania pomáha?

Napriek tomu, že ste zamestnaným občanom, odkázaným na osobnú asistenciu, nemôžete uzatvoriť zmluvu o výkone osobnej asistencie s manželkou, ktorá je Vašou blízkou osobou, pretože nie ste odkázaný na v zákone vymedzené úkony, ktoré môže rodinný príslušník vykonávať (*vid' informácie o novele zákona o sociálnej pomoci*). Preprava a pomoc počas spoločenskej činnosti nepatrí medzi taxatívne vymenované činnosti, a preto nemôžete uzatvoriť zmluvu s manželkou.

Pracujem na dohodu o vykonaní práce, vykonávam administratívne práce. Som odkázaná na osobnú asistenciu pri úkonoch spojených s hygienou, obliekaním, vyzliekaním, práce v domácnosti a prepravu. Môžem uzatvoriť zmluvu s mojim manželom, keď môj pracovný pomer nie je na dobu neurčitú a na pracovnú zmluvu? Koľko hodín mi môže manžel vykonávať asistenciu? Mám priznaných 10 hodín v priemere na jeden deň.

Ste odkázaná na činnosti osobnej asistencie taxatívne vymenované v zákone ako činnosti, pri ktorých za splnených podmienok môže uzatvoriť zmluvu o výkone osobnej asistencie aj blízky príbuzný (*vid' informácie o novele zákona o sociálnej pomoci*).

Podľa § 58 a písm. a) sa za zamestnanie na účely poskytovania peňažného

príspevku na osobnú asistenciu považuje: **práca zamestnanca vykonávaná pre zamestnávateľa na základe pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.** Podmienku zamestnanosti teda spĺňate počas trvania Dohody o vykonaní práce.

S manželom môžete uzatvoriť zmluvu o vykonávaní osobnej asistencie na presne vymedzené činnosti, maximálne ale v rozsahu 50 % určeného rozsahu, najviac 4 hodiny denne.

Som zamestnaná, odkázaná na osobnú asistenciu aj v činnostiach súvisiacich s hygienou, obliekaním, vyzliekaním a premiestňovaním. Bol mi priznaný rozsah osobnej asistencie 4 hodiny denne. Môžem uzatvoriť zmluvu s mojou mamou, ona mi pomáha. Koľko hodín môžem uviesť do výkazu?

Podmienku zamestnanosti spĺňate, taktiež aj odkázanosť na presne vymedzené úkony. Môžete uzatvoriť zmluvu s Vašou matkou, ale na maximálne 50 % rozsahu Vášho rozsahu osobnej asistencie. Máte priznané 4 hodiny denne, z čoho 50 % sú 2 hodiny denne.

Kedy môže byť príspevok na kúpu osobného motorového vozidla poskytnutý vo výške 250 000 Sk?

Som ťažko chodiaci svalový dystrofik, potrebujem upravené vozidlo, aby som ho mohol riadiť sám, hlavne posilňovač riadenia a automatickú prevodovku. Takéto komponenty montujú iba do drahších modelov, čo zvyšuje cenu vozidla. Zdá sa mi však, že je lepšie kúpiť si auto, ktoré má tieto náležitosti namontované hneď, ako si ho dávať dodatočne upravovať v špecializovaných firmách. Vztahuje sa na mňa novela zákona o sociálnej pomoci?

Ak je žiadateľom príspevku na kúpu auta občan, ktorý je v dôsledku zdravotného postihnutia odkázaný na používanie auta s automatickou prevodovkou a túto skutočnosť má navrhnutú aj v posudku. Žiadateľ musí mať oprávnenie na vedenie motorového vozidla.

Úprava tohto príspevku bola robená s cieľom umožniť občanom s postihnutím, ktorí sú odkázaní na používanie auta s automatickou prevodovkou, kúpiť si auto s týmto zariadením priamo z továrne, aby sa nemuselo dať dodatočne upravovať. Novela zjednodušila proces zaobstarania takéhoto vozidla a zvýšenie príspevku umožnilo jeho kúpu, nakoľko vozidlo s automatickou prevodovkou je drahšie.

Som odkázaná na individuálnu prepravu, priznali mi peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla. Chcem si kúpiť auto s automatickou prevodovkou. Mám nárok na priznanie zvýšeného príspevku na kúpu auta vo výške maximálne 250 000 Sk? Nemám vodičské oprávnenie, auto riadi môj manžel.

Na priznanie zvýšeného príspevku na kúpu auta s automatickou prevodovkou sa vyžaduje, aby občan s postihnutím bol na takúto úpravu odkázaný a bol

držiteľom vodičského oprávnenia. Vzhľadom na to, že auto neriadite, nie je možné priznať Vám príspevok vo výške 250 000 Sk, ale maximálne 200 000 Sk.

DANE A OSOBNÁ ASISTENCIA

Príjem z osobnej asistencie podlieha dani z príjmu (z. č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov).

Osobná asistencia je podľa § 6 ods. 2 písm. b) príjmom z činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním.

Ktorí osobní asistenti MAJÚ povinnosť podať daňové priznanie?

Podľa § 32 zákona o dani z príjmov je povinný podať daňové priznanie daňovník, ktorý

- dosiahol zdaniteľné príjmy **presahujúce sumu 40 416 Sk**
- alebo ak tieto príjmy **nepresiahol** a vykazuje daňovú stratu.

Ktorí osobní asistenti NEMAJÚ povinnosť podať daňové priznanie?

- daňovník, ktorého zdaniteľný príjem **nepresiahol sumu 40 416 Sk.**

Osobných asistentov môžeme rozdeliť do niekoľkých kategórií:

- osobný asistent, ktorý má **AJ** príjem zo zamestnania
- osobný asistent, ktorý má **IBA** príjem z osobnej asistencie
- osobný asistent, ktorý poberá aj **STAROBNÝ DŮCHODOK.**

Všetky tieto osoby si podávajú daňové priznanie na tlačive typu **FO typ: B** (tlačivo so žltým okrajom).

1. osobný asistent – zamestnaný

- podáva si daňové priznanie **VŽDY**, pretože má dva druhy príjmov (*jeden podľa § 5 zo zamestnania, druhý podľa § 6 z osobnej asistencie*).

Od zamestnávateľa si vyžiada potvrdenie o príjme, ktorý u neho dosiahol.

Výšku príjmu zo zamestnania vpisuje do formulára daňového priznania typu FOB do V. oddielu, riadok č. 33 – príjem z osobnej asistencie vpiše do VI. oddielu, riadok č. 6, stĺpec **Príjmy (činnosti, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním)** – v riadku č. 6, stĺpec **Výdavky** si môže príjem z osobnej asistencie znížiť o 25 % (*suma, ktorá tvorí 25 % z príjmu sa vypíše do kolonky*).

2. osobný asistent – nemá iný príjem

- ak jeho príjem z osobnej asistencie **presiahol** sumu 40 416 Sk, podáva si daňové priznanie.

Príjem z osobnej asistencie vpiše do VI. oddielu, riadok č. 6, stĺpec **Príjmy (činnosti, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním)** – v riadku č. 6, stĺpec **Výdavky** si môže príjem z osobnej asistencie znížiť o 25 % (*suma, ktorá tvorí 25 % z príjmu sa vypíše do kolonky*).

3. osobný asistent – starobný dôchodca

- starobný dôchodok nepodlieha dani z príjmu.

Ak jeho príjem z osobnej asistencie **presiahol** sumu 40 416 Sk, podáva

si daňové priznanie.

Príjem z osobnej asistencie vpiše do VI. oddielu, riadok č. 6, stĺpec Príjmy (činnosti, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním) – v riadku č. 6, stĺpec Výdavky si môže príjem z osobnej asistencie znížiť o 25 % (*suma, ktorá tvorí 25 % z príjmu sa vypíše do kolonky*).

Starobný dôchodca si nemôže základ dane znížiť o nezdaniteľnú časť na daňovníka.

Všeobecné informácie pre daňovníkov – osobných asistentov

Každý daňovník – fyzická osoba – si môže základ dane znížiť **podľa § 11 o nezdaniteľné časti**, ktorými sú:

a) suma zodpovedajúca 19,2-násobku životného minima platného k 1. 1. príslušného zdaňovacieho obdobia ($4210 \times 12 = \mathbf{80\ 832\ Sk}$ ročne **na daňovníka**),

b) suma zodpovedajúca 19,2-násobku životného minima **na manžela/manželku** žijúcu s daňovníkom v jednej domácnosti, ak nemá vlastný príjem. Ak má vlastný príjem, ktorý nepresahuje **80 832 Sk**, nezdaniteľná časť základu dane je rozdiel medzi touto sumou a vlastným príjmom. (*Do vlastného príjmu sa nezahrňa zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, štátne sociálne dávky, štipendium poskytované študujúcim sústavne sa pripravujúcim na budúce povolanie.*)

POZOR!!!

Nezdaniteľnú časť na daňovníka (80 832 Sk) si **nemôže uplatniť starobný dôchodca**.

Výnimku z tohto pravidla predstavujú iba dve situácie:

1. ak súhrn dôchodkov poberaných počas zdaňovacieho obdobia je nižší ako 80 832 Sk, vtedy je nezdaniteľnou časťou rozdiel medzi nezdaniteľnou časťou a výškou poberaných dôchodkov (napr. starobný dôchodok vo výške 6 000 Sk poberaný od začiatku zdaňovacieho obdobia. $6\ 000 \times 12$ mesiacov = 72 000 Sk, $80\ 832 - 72\ 000 = \mathbf{8\ 832\ Sk}$ – **to je nezdaniteľná časť**);

2. ak daňovník začal poberať starobný dôchodok v priebehu zdaňovacieho obdobia, môže si uplatniť časť nezdaniteľnej položky iba vtedy, ak súhrn poberaných dôchodkov nepresahuje 80 832 Sk. Vtedy by nezdaniteľná časť bola vo výške rozdielu medzi týmito dvoma sumami (napr. starobný dôchodok poberaný od mesiaca august vo výške 6 000 Sk. Výpočet: $6\ 000 \times 5$ mesiacov = 30 000 Sk. $80\ 832 - 30\ 000 = \mathbf{50\ 832\ Sk}$ – **to je nezdaniteľná časť**).

Môže si uplatniť osobný asistent daňové výdavky vo výške 25 %? ÁNO!!!

Príjem z osobnej asistencie patrí do tých druhov príjmov, na základe ktorých si podľa § 6 ods. 10 môžu uplatniť daňový výdavok **25 %**. Daňovník, ktorý si uplatní daňový výdavok, nemusí ho preukazovať.

Daňovník si dosiahnutý príjem z osobnej asistencie zníži o 25 % – v prípade,

že si asistent platil aj povinné poistenia (napr. zdravotné poistenie), môže si príjem znížiť aj o súhrn zaplateného poistného.

Daňový bonus, § 33 – týka sa iba daňovníkov, ktorí žijú v domácnosti s vyživovaným dieťaťom

Aj daňovník – osobný asistent – ktorý mal príjem IBA z osobnej asistencie, si môže uplatniť daňový bonus. Daňový bonus je zníženie **vypočítanej dane o 4 800 Sk** na jedno vyživované dieťa. Daňový bonus si môže uplatniť iba jeden z rodičov – podmienkou uplatnenia daňového bonusu je, že daňovník musel dosiahnuť príjem aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy ($6 \times 6\,050 = 36\,300$ Sk).

Daňová strata – rozdiel, o ktorý daňové výdavky prevyšujú zdaniteľné príjmy v príslušnom zdaňovacom období. Osobní asistenti si môžu uplatniť výdavky vo výške 25 %, ktoré nemusia preukazovať. Ak by si chceli uplatniť vyššie výdavky, museli by ich preukázať.

Podrobnejšie informácie Vám poskytneme telefonicky alebo osobne.

Organizácia muskulárnych dystrofiíkov v SR

Agentúra osobnej asistencie

Banšelova 4, 821 04 Bratislava

Tel.: 02/4341 1686, 4341 0474, e-mail: omd@omdvsr.sk

REGISTRAČNÁ POVINNOSŤ OSOBNÝCH ASISTENTOV

Podľa zákona o správe daní a poplatkov je aj osobný asistent povinný zaregistrovať sa u svojho správcu dane (na daňovom úrade miestne príslušnom). Osobný asistent je povinný zaregistrovať sa do 30 dní od podpisu zmluvy o výkone osobnej asistencie. Daňový úrad prideliť zaregistrovanému daňovému subjektu (osobnému asistentovi) identifikačné číslo a o vykonanej registrácii vydá osvedčenie. Registrácia sa predkladá správcovi dane na predpísanom tlačive. Registrácia sa dá vybaviť na daňovom úrade aj písomnou formou. Stačí zaslať poštou vyplnené registračné tlačivo a daňový úrad obratom zašle identifikačné číslo.

OSOBNÝ ASISTENT A ZDRAVOTNÉ POISTENIE

Je osobný asistent povinný platiť si preddavky na zdravotné poistenie?

(zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení)

Podľa § 11 ods. 2 je povinný platiť poistné aj poistenec, ktorý nie je zamestnancom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou, **ak má**

v rozhodujúcom období príjem zo závislej činnosti vyšší ako úhrn minimálnych miezd za každý mesiac rozhodujúceho obdobia.

Osobný asistent, ktorý nie je zamestnaný alebo SZČO, **nie je povinný platiť preddavky na zdravotné poistenie, pretože príjem z osobnej asistencie nie je príjmom zo závislej činnosti.**

Vysvetlivky pojmov:

– závislá činnosť – príjem podľa § 5 z pracovno-právneho vzťahu, služobného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru alebo členského pomeru (pozri viac § 5 z. č. 595/2003 o dani z príjmov),

– príjem z osobnej asistencie nie je príjmom zo závislej činnosti podľa § 5, ale príjmom podľa § 6 ods. 2 písm. b) z činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním,

– pre úhrn minimálnych miezd za každý mesiac rozhodujúceho obdobia je rozhodujúcim obdobím kalendárny rok,

– výška minimálnej mzdy ustanovená z. č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde na rok 2005 je 6 500 Sk, 12 mesiacov x 6 500 Sk = **78 000 Sk.**

ZA KOHO PLATÍ POISTNÉ ŠTÁT?

Podľa ods.8)

Štát je platiteľom poistného za poistenca, ktorý nie je samostatne zárobkovo činnou osobou a

a) nie je zamestnancom alebo poistencom podľa odseku 2,

b) je zamestnancom, ale nemá príjem za vykonanú prácu, ktorý podlieha dani z príjmu podľa osobitného predpisu.

Osobný asistent, ktorý má príjem IBA z osobnej asistencie a nie je zamestnaný alebo SZČO, spadá podľa tohto ustanovenia medzi **osoby, za ktoré PLATÍ POISTNÉ ŠTÁT.**

Z dôvodu, že osobný asistent pracuje na základe občiansko-právneho vzťahu, nie je zamestnancom ani SZČO, v prípade, že nemá iné príjmy, platí za neho poistné štát.

Ak je osobný asistent zamestnancom alebo SZČO, platí si preddavky na zdravotné poistenie z týchto činností!!!

POPLATKY V ZDRAVOTNÍCTVE

Platby v zdravotníctve podľa zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 720/2004 Z. z. a v zmysle platných vykonávacích predpisov s účinnosťou od 1. 1. 2005

Platenie za zdravotnú starostlivosť

Ani po tom, čo reformné zákony vstúpili do platnosti, **nebudete platiť** za zdravotnú starostlivosť viac. Platiť budete len v tých prípadoch, v ktorých ste platili doteraz.

Neplatíte ani za zákonom stanovenú prevenciu a neodkladnú zdravotnú starostlivosť.

V budúcnosti reforma počíta so zavedením spoluúčasti pacienta pri niektorých diagnózach. O tom, v akej výške, však najskôr rozhodnú odborné komisie a schváliť ich musí vláda. Prvé zmeny sa očakávajú najskôr v roku 2006.

1. Prevencia hradená z verejného zdravotného poistenia

Za prevenciu **neplatíte**, prevencia je plne hradená z verejného zdravotného poistenia.

Ide o nasledovné preventívne prehliadky:

- deväť preventívnych prehliadok dieťaťa do jedného roka veku u pediatra, z toho najmenej tri prehliadky do troch mesiacov jeho veku,
- jedna preventívna prehliadka dieťaťa vo veku 18 mesiacov u pediatra,
- jedna preventívna prehliadka dieťaťa od troch rokov veku do 15 rokov veku raz za dva roky u pediatra,
- jedna preventívna prehliadka poistenca od 15 rokov veku raz za dva roky u všeobecného lekára,
- jedna preventívna prehliadka poistenca do 18 rokov veku raz za šesť mesiacov u zubného lekára,
- jedna preventívna prehliadka poistenca od 18 rokov veku raz za rok u zubného lekára,
- dve preventívne prehliadky tehotnej poistenky u zubného lekára,
- jedna preventívna prehliadka poistenky od 18 rokov veku alebo od prvého tehotenstva raz za rok u gynekológa pôrodníka,
- jedna preventívna prehliadka tehotnej poistenky raz za mesiac a jedna preventívna prehliadka šesť týždňov po pôrode u gynekológa pôrodníka,
- jedna preventívna prehliadka poistenca vo veku od 50 rokov veku raz za tri roky u urológa,
- jedna preventívna prehliadka poistenca, ktorý je evidovaným darcom krvi, raz za rok u všeobecného lekára,
- preventívne prehliadky nariadené orgánmi na ochranu zdravia na predchádzanie prenosným ochoreniam.

Čiastočne uhrádzate jednu preventívnu prehliadku poistenca aktívneho v organizovanom športe do 18 rokov veku raz za rok u telovýchovného lekára.

Neodkladná zdravotná starostlivosť

Za poskytnutie neodkladnej zdravotnej starostlivosti **neplatíte**.

Neodkladná zdravotná starostlivosť je zdravotná starostlivosť poskytovaná osobe pri náhlej zmene jej zdravotného stavu, ktorá bezprostredne ohrozuje jej život. *Bez rýchleho poskytnutia zdravotnej starostlivosti môže taký zdravotný stav osoby vážne ohroziť jej zdravie, spôsobiť náhlu a neznesiteľnú bolesť alebo náhle zmeny jej správania a konania, pod ktorých vplyvom bezprostredne ohrozuje seba alebo svoje okolie.*

Neodkladná zdravotná starostlivosť je i zdravotná starostlivosť poskytovaná pri pôrode.

Súčasťou neodkladnej zdravotnej starostlivosti je aj:

- neodkladná preprava osoby do zdravotníckeho zariadenia,
- neodkladná preprava medzi zdravotníckymi zariadeniami,
- neodkladná preprava darcov orgánov, tkanív a buniek určených na transplantáciu.

Na neodkladnú zdravotnú starostlivosť má nárok každý vždy a za každých okolností.

Diagnostika ochorenia

Za diagnostiku ochorenia **neplatíte**. Výkony, ktoré vedú k zisteniu ochorenia a určeni diagnózy, sa plne hradia z verejného zdravotného poistenia.

Za akú liečbu sa platí?

Tak ako doteraz, za liečbu a lekárske výkony **platíte** len v niekoľkých prípadoch. Poskytnutú zdravotnú starostlivosť potom hradí osoba, ktorá si vykonanie výkonu vyžiadala.

Ide o tieto prípady:

- medicínsky potrat (interrupcia), ak nejde o zákrok zo zdravotných dôvodov,
- sterilizácia, ak nie je nevyhnutná na zachovanie zdravia osoby,
- umelé oplodnenie (viac ako 3 cykly výkonov asistovanej reprodukcie),
- dôkazy vplyvu alkoholu;

vyšetrenie na administratívne účely, a to:

- vyšetrenie pred prijatím do výchovno-vzdelávacích ústavov,
- vstupná prehliadka pred nástupom do zamestnania,
- vyšetrenie pri odvodoch brancov,
- vyšetrenie na vodičský preukaz,
- vyšetrenie pred športovou súťažou,
- vyšetrenie pre poisťovňu,
- vydávanie lekárskeho potvrdení,
- bližšie neurčené vyšetrenie na administratívne účely,
- krvné testy na alkohol a návykové látky,
- tuboplastika alebo vazoplastika po predchádzajúcej sterilizácii;

výkony z iných dôvodov ako zo zdravotnej indikácie:

- transplantácia vlasov,
- iná plastická operácia pre neprijateľnú kozmetickú chybu,
- rutinná a rituálna obriezka,
- prepichnutie uší,
- iné chirurgické výkony pre iné ako terapeutické dôvody,
- bližšie neurčené chirurgické výkony pre iné ako terapeutické dôvody,
- psychoterapia nezaraďená inde,
- rekonvalescencia po psychoterapii.

Okrem týchto prípadov, tak ako doteraz, **doplácate za liečbu u zubného lekára**. U zubného lekára je zo zdravotného poistenia hrazené len ošetrovanie s použitím štandardných materiálov.

Ak máte záujem o zdravotnú starostlivosť s využitím nadštandardných materiálov, doplácate rozdiel v cene medzi štandardným a nadštandardným

materiálom. Cenu nadštandardného materiálu si stanovuje každá zubná ambulancia sama. Cena za zubné ošetrenie a protetiku sa preto v jednotlivých ambulanciách líši.

KTO NEPLATÍ

AMBULANCIA

V ambulancii **20 Sk** neplatia:

- pacienti pri preventívnej prehliadke,
- vrátane návštevy kvôli očkovaniu,
- osoby, ktoré navštívili ambulatného lekára kvôli očkovaniu,
- pacienti pri opakovanej návšteve toho istého lekára, uskutočnenej do siedmich dní odo dňa návštevy, pri ktorej poplatok 20 Sk uhradili,
- deti do jedného roka veku,
- pacienti, ktorí sú zaradení zdravotnou poisťovňou do dispenzárnej zdravotnej starostlivosti (teda chronicky chorí pacienti, u ktorých poisťovňa rozhodne o pravidelných kontrolách u odborného lekára),
- pacienti s duševnou poruchou, ktorej povaha predstavuje riziko ohrozenia života a zdravia pacienta alebo jeho okolia,
- nositelia ocenenia najmenej striebornej Janského plakety (darcovia krvi),
- vojaci vykonávajúci povinnú vojenskú službu alebo občania vykonávajúci civilnú službu,
- občania pri vyšetreniach predchádzajúcich bez príspevkovému darovaniu krvi.

LEKÁREŇ

V lekárni **20 Sk** neplatia:

- poistenci pri výdaji lieku na výpise z lekárskeho predpisu,
- vojaci vykonávajúci povinnú vojenskú službu alebo občania vykonávajúci civilnú službu,
- pacienti, ktorí si na recept vyberajú lieky alebo dietetické potraviny, ktoré si plne hradia sami.

Od platenia za poukaz na zdravotnícke pomôcky (nie recept na lieky alebo dietetické potraviny) sú oslobodení držiteľia preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ak preukážu, že poberajú príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov.

NEMOCNICA

V nemocnici **50 Sk** neplatia:

- ľudia, ktorým možno uložiť povinné liečenie,
- pacienti s duševnou poruchou, ktorej povaha predstavuje riziko ohrozenia života a zdravia ich samých alebo ich okolia,
- tehotné ženy hospitalizované v súvislosti s rizikovým tehotenstvom alebo pôrodom,
- deti do troch rokov veku,

- osoby v hmotnej núdzi, ktoré sa preukážu rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o dávke v hmotnej núdzi a príspevkoch k dávke v hmotnej núdzi, platia len za prvé tri dni hospitalizácie, od štvrtého dňa neplatia,
- nositelia ocenenia najmenej striebornej Janského plakety,
- vojaci vykonávajúci povinnú vojenskú službu alebo občania vykonávajúci civilnú službu.

Za pobyt sprievodcu v nemocnici neplatia deti do 3 rokov veku a osoby do 18 rokov veku, prijaté na onkologickú liečbu.

POHOTOVOŠŤ

Na pohotovosti 60 Sk neplatia len vojaci vykonávajúci povinnú vojenskú službu a občania vykonávajúci civilnú službu.

PREPRAVA SANITKOU

Za prepravu sanitkou neplatia:

- pacienti zaradení do chronického dialyzačného alebo transplantačného programu,
- pacienti, ktorým sa poskytuje onkologická alebo kardiochirurgická liečba,
- pacienti s ťažkým zdravotným postihnutím odkázaní na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom,
- pacienti, ktorých prepravujú z jednej nemocnice do druhej na základe rozhodnutia nemocnice.

KÚPEĽNÁ LIEČBA

Pri diagnóze typu B v kúpeľoch **neplatia:**

- deti do 3 rokov veku,
- nositelia najmenej striebornej Janského plakety,
- vojaci vykonávajúci povinnú vojenskú službu alebo občania vykonávajúci civilnú službu,
- osoby v hmotnej núdzi, ktoré sa preukážu rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o dávke v hmotnej núdzi a príspevkoch k dávke v hmotnej núdzi, platia len za prvé tri dni pobytu, od štvrtého dňa neplatia.

ZA ČO BY STE NEMALI PLATIŤ

V nemocnici ani v ambulancii by ste nemali platiť za nijaký zdravotnícky materiál (napríklad ihly alebo obvazy).

Lekárovi (praktickému lekárovi pre deti a dospelých, gynekológovi, stomatológovi), ak má zmluvu so zdravotnou poisťovňou, náklady za **vstupnú prehliadku pacienta** preplatiť poisťovňa. Nemá preto právo spoplatňovať jej vykonanie. Takisto nemá právo spoplatňovať **založenie či vedenie karty**.

Lekáraň nesmie požadovať, aby pacient platil **plnú cenu za liek, ktorý plne alebo čiastočne hradí zdravotná poisťovňa**.

Ako sa sťažovať

Ak máte pocit, že zdravotnícke zariadenie požaduje platbu neoprávnene, máte možnosť sťažovať sa. V prípade súkromných ambulancií prijíma sťažnosti úrad vyššieho územného celku, v nemocniciach vedenie nemocnice. So sťažnosťou sa môžete obrátiť aj na Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky a na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Ja nemám lekára, tak pozývam lekára na návštevu ja a on mi platí 20 korún.

ZNÍŽENIE POPLATKU PRE OBČANOV SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Vláda SR na svojom zasadnutí 16. 2. 2005 schválila novelu nariadenia vlády, podľa ktorej občania s ťažkým zdravotným postihnutím platia v ambulancii 10 Sk. Novela oslobodila pacientov od platenia 20 Sk poplatku, ak si prídu do ambulancie iba vystaviť lekárske predpis alebo lekárske poukaz.

ZDRAVOTNÉ POISTENIE

Od 1. januára nadobudol účinnosť zákon č. 580/2004 Z. z. o verejnom zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorým sa podstatne menia podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti a platenia poistného.

Zákon zavádza niektoré nové výrazy a pojmy, preto sa pokúsime stručne a jednoducho vysvetliť základné pojmy a zmeny.

VEREJNÉ ZDRAVOTNÉ POISTENIE:

– toto poistenie je povinné. Všetky osoby, ktoré majú trvalý pobyt na Slovensku sú povinné platiť si toto poistenie.

Akú starostlivosť dostane poistenec z verejného zdravotného poistenia?

- z tohto poistenia sa plne hradí prevencia, neodkladná zdravotná starostlivosť, diagnostikovanie ochorení a liečba všetkých závažných ochorení;
- náklady na lieky a zdravotnícke pomôcky vo výške, ktorú schvaľuje

kategorizačná komisia ministerstva zdravotníctva.

Solidárnosť verejného zdravotného poistenia

Verejné zdravotné poistenie je solidárne poistenie. Platí princíp, že zdraví a zamestnaní občania platia a chorí jediní čerpajú. Všetci občania majú právo na poskytnutie zdravotnej starostlivosti v rovnakom rozsahu, aj keď platia rôzne.

Bremeno spočíva na ekonomicky aktívnych občanoch. Tí platia príspevky do verejného zdravotného poistenia bez ohľadu na to, či zdravotnú starostlivosť potrebujú, alebo nie. Zdravý človek, ktorý roky nebol u lekára, sa **ne môže odhlásiť z platenia** povinného verejného zdravotného poistenia, pretože by jeho platby chýbali na úhradu starostlivosti o tých občanov, ktorí sú chorí. Zamestnaný občan s vyšším príjmom platí vyššie poistné, v rámci verejného zdravotného poistenia však nemá právo na lepšie služby ako nezamestnaný, za ktorého celé poistné platí štát.

ZDRAVOTNÉ POISŤOVNE

Výber poisťovne je na slobodnej vôli poistenca. Poisťovňa je povinná potvrdiť prihlášku každému žiadateľovi. Nesmie ho odmietnuť, ani keď ide o starého, chorého alebo ekonomicky neaktívneho občana.

Pri výbere zdravotnej poisťovne by sa mal poistenec zaujímať o to, aké služby mu môže zdravotná poisťovňa poskytnúť.

Služby poisťovne

Základnou službou zdravotnej poisťovne je objednávanie zdravotníckych služieb pre svojich poistencov. Poisťovňa uzatvára zmluvy s nemocnicou, ambulanciou, ošetrovateľskou agentúrou, kúpeľnými zariadeniami a pod. Ak poistenec využije služby daného zmluvného zariadenia, a tieto služby patria do kategórie hradených z verejného poistenia, účet spravidla zaplatí poisťovňa.

Poisťovňa môže svojim klientom ponúknuť aj doplnkové služby, môže klientom poskytnúť rôzne výhody a príspevky. Nesmie ponúknuť výhody, ktorých poskytnutie nevie zaručiť.

Zoznam zmluvných zariadení

Poisťovňa musí zverejňovať zoznam zariadení, s ktorými má uzatvorené zmluvy, tento zoznam musí byť prístupný poistencom na internete alebo na úradnej tabuli, prípadne ho poskytne na požiadanie.

V zozname zverejní kritériá kvality svojich zmluvných zariadení, ich technické a prístrojové vybavenie.

Aby sa zabezpečil čo najväčší komfort pacienta, zdravotná poisťovňa musí uzatvoriť zmluvu s každým praktickým lekárom, s ktorým uzavrie dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti jej poistenec. Taktiež musí zdravotná poisťovňa uzatvoriť zmluvu aj s každou lekárnou.

Preplácanie služieb

V zdravotníckom zariadení, ktoré má zmluvu s pacientovou poisťovňou, poistenec za zdravotnú starostlivosť hradenú z verejného zdravotného

poistenia neplatí. Zariadenie posielala účet zdravotnej poisťovni.

Poistenec platí len zákonom stanovené poplatky za služby spojené so zdravotnou starostlivosťou alebo v istých prípadoch za spoluúčasť (napríklad u zubných lekárov).

Pacient má však právo na slobodnú voľbu lekára a zdravotníckeho zariadenia. Môže sa rozhodnúť aj pre poskytovateľa, ktorý nemá zmluvu s jeho poisťovňou. V takom prípade za starostlivosť zaplatí sám a jeho zdravotná poisťovňa mu preplatí čiastku, ktorú by za rovnakú starostlivosť zaplatila v zmluvnom zariadení.

S takým postupom však musí zdravotná poisťovňa **vopred** súhlasiť. Ak sa teda poistenec rozhodne pre nezmluvné zariadenie, mal by najskôr navštíviť pobočku svojej poisťovne a informovať sa.

ZA KOHO PLATÍ POISTNÉ ŠTÁT?

Nová definícia je negatívna, teda hovorí o tom, kto má povinnosť platiť poistné. Tí, ktorí do tejto povinnosti nespádajú, nie sú povinní platiť zdravotné poistenie a platí za nich štát. Je to komplikovanejšie ako v predchádzajúcom zákone, kde boli osoby, za ktoré platil štát vymenované.

Štát platí za tých, ktorí spĺňajú tieto podmienky:

– štát platí zdravotné poistenie za osobu, ktorá **nie je zamestnanec** a **nie je ani samostatne zárobkovo činná osoba** (živnostník alebo podnikateľ) a **nemá zdaniteľný príjem** vyšší ako je súhrn minimálnej mzdy za rok (teraz: 6 500 x 12 mesiacov = 78 000 Sk).

Uvedené podmienky musia byť splnené súčasne.

Možno povedať, že štát platí zdravotné poistenie za:

– **starobných dôchodcov, invalidných dôchodcov, ženy na materskej dovolenke, nezamestnaných a dobrovoľne nezamestnaných, študentov.**

OHLASOVACIA POVINNOSŤ

Dôležité je vedieť, že osoby, za ktoré by mal platiť zdravotné poistné štát, sú povinné **ohlásiť** túto skutočnosť príslušnej zdravotnej poisťovni. Tam vyplnia tlačivo. Po uplynutí kalendárneho roka 2005 potom preukážu, či naozaj nemali príjem, z ktorého mali platiť poistné. Ak sa dokáže, že mali, poistné musia doplatiť späť.

Ročné zúčtovanie poistného

Zmenou, ktorú reforma zdravotníctva priniesla, je každoročné zúčtovanie poistného odvedeného zdravotnej poisťovni. Tak, ako sa podáva daňové priznanie (do 31. marca), tak bude musieť každý občan podať svojej zdravotnej poisťovni ročné zúčtovanie poistného.

V praxi pôjde o sčítanie všetkých platieb, ktoré občan v predchádzajúcom roku zaplatil do verejného zdravotného poistenia. Ak zaplatil viac, ako stanovuje zákon, zdravotná poisťovňa mu preplatok vráti. Ak zaplatil menej, ako mu

ukladá zákon, nedoplatok vráti zdravotnej poisťovni.

Za zamestnanca bude ročné zúčtovanie podávať zamestnávateľ, dobrovoľne platiaca osoba si zúčtovanie podá sama.

Individuálne zdravotné poistenie

Toto poistenie bude dobrovoľné. Na jeho základe bude pacient zvýhodnený a dostane isté nadštandardné služby, napríklad lepšiu izbu v nemocnici. Rozsah služieb, ktoré bude individuálne poistenie pokrývať, ako aj výšku platieb poistného, si určí každá poisťovňa sama. Individuálne poistenie môže poskytovať aj komerčná poisťovňa, nielen zdravotná, ak získa nato oprávnenie. Podrobnejšie informácie o tejto forme poistenia budú známe v priebehu roka 2005.

REKAPITULÁCIA:

- * **každý občan je povinný podať prihlášku na verejné zdravotné poistenie;**
- * **poistenie vzniká narodením alebo zamestnaním sa na území SR a podaním prihlášky;**
- * **verejné zdravotné poistenie je solidárne poistenie. Peniaze vybrané na poistnom sa mívajú pre tých, ktorí to momentálne potrebujú;**
- * **verejné zdravotné poistenie zahŕňa všetku potrebnú zdravotnú starostlivosť, prevenciu, lieky a zdravotnícke pomôcky v rozsahu, ktorý určuje zákon;**
- * **zamestnanci a SZČO platia poistné zo svojho príjmu;**
- * **za nezamestnaných, dobrovoľne nezamestnaných, deti, dôchodcov a osoby na materskej dovolenke platí štát;**
- * **štát platí aj za osoby, ktoré nedosahujú zdaniteľný príjem vyšší ako súhrn minimálnej mzdy za sledovaný rok (teraz 78 000 Sk) a nie sú zamestnancami ani SZČO;**
- * **každý rok k 31. marcu je potrebné podať ročné zúčtovanie poistného za predchádzajúci kalendárny rok;**
- * **ak si občan neplatí zdravotné poistenie a mal by, má nárok na úhradu iba tzv. neodkladnej zdravotnej starostlivosti;**
- * **zdravotná poisťovňa nesmie odmietnuť poistiť žiadneho občana;**
- * **poisťovne musia zverejňovať zoznam svojich zmluvných zariadení a hodnotenie ich kvality a vybavenia.**

Viac informácií získate:

Ministerstvo zdravotníctva SR
Jednotka ochrany práv pacientov
Limbova 2
P. O. BOX 52, 837 52 Bratislava 37
Tel.: 02/5937 3111, Fax: 02/5477 7983
www.health.gov.sk

**Úrad pre dohľad nad
zdravotnou starostlivosťou**
Limbova 2
837 52 Bratislava 37
Tel.: 02/5937 3430

KÚPELNÁ STAROSTLIVOSŤ

Nové podmienky poskytovania kúpeľnej starostlivosti a nový indikačný zoznam

1. januára 2005 vstúpil do platnosti zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia, ktorého prílohou č. 6 je Indikačný zoznam pre kúpeľnú starostlivosť. Tento znamená podstatnú zmenu v poskytovaní a uhrádzaní kúpeľnej starostlivosti zo zdravotného poistenia. Indikácie na kúpeľnú liečbu boli rozdelené do troch skupín.

A – indikácie pri ktorých je plne hrazená zdravotná starostlivosť z verejného zdravotného poistenia a ostatné služby (ubytovanie a stravovanie) sú čiastočne hrazené z verejného zdravotného poistenia;

B – indikácie pri ktorých je zdravotná starostlivosť plne hrazená z verejného zdravotného poistenia, služby (ubytovanie a stravovanie) nie sú hrazené z verejného zdravotného poistenia;

C – indikácie pri ktorých môže byť zdravotná starostlivosť čiastočne hrazená z verejného zdravotného poistenia a služby nie sú hrazené z verejného zdravotného poistenia.

V indikačnej skupine VI. nervové choroby boli nervovosvalové degeneratívne choroby presunuté do tzv. skupiny BVII. G9 70-73.

Návrh na kúpeľnú liečbu vyhotovuje neurológ alebo lekár FBLR. Kontraindikáciou je srdcové zlyhanie a svalové obrny dostavujúce sa v záchvatoch. V lekárskom návrhu musí byť uvedený výsledok kardiologického vyšetrenia.

Každý návrh musí obsahovať výsledok fyzikálneho vyšetrenia, výsledky odborných vyšetrení, doterajší postup liečby. U osôb nad 50 rokov veku EKG vyšetrenie, u osôb nad 70 rokov veku kompletne interné vyšetrenie.

Potrebné je vyznačiť schopnosť chôdze a samoobsluhy. Odborné vyšetrenia nemajú byť staršie ako 6 mesiacov, ak zdravotný stav nevyžaduje urobiť nové vyšetrenia. Ak návrh na kúpeľnú liečbu nie je vybavený (realizovaný) do 1 roka, musí byť aktualizovaný. Návrh na kúpeľnú liečbu je potrebné objektívne zdôvodniť. V indikačnej skupine VI. nervové choroby musí obsahovať posledné neurologické vyšetrenie. Ak je kúpeľná liečba indikovaná pre iné choroby ako onkologické, u osôb s onkologickým ochorením musí návrh obsahovať vyjadrenia onkológa ku kúpeľnej liečbe.

Pred nástupom na kúpeľnú liečbu musí ošetrojúci praktický lekár posúdiť aktuálny zdravotný stav z hľadiska možnej kontraindikácie. Potvrdenie nesmie byť staršie ako 14 dní. Na kúpeľnú liečbu je nutné vybaviť sa liekmi a zdravotnými pomôckami, ktoré dlhodobo alebo pravidelne užívate. Dĺžka pobytu v uvedenej indikačnej skupine je 21 dní. Kúpeľnú liečbu v uvedenej indikácii je možné uhrádzať z verejného zdravotného poistenia najviac raz za 2 roky.

V indikačnom zozname už nie sú uvedené prírodné liečebné kúpele, kde sa uvedené ochorenia liečia. Zdravotné poisťovne zasielajú svojim pacientom, ktorým uhrádzajú zdravotnú starostlivosť, zoznamy a konkrétne adresy kúpeľov, s ktorými majú zmluvy a v ktorých si poistenec vyberie a dohodne

podmienky ubytovania a stravovania ako aj termín nástupu na kúpeľnú liečbu. Poistovne platia priemerne 3 procedúry denne, mimo nedele a sviatkov.

Podľa horeuvedeného zákona v skupine indikácii B si poistenec platí za služby (ubytovanie a stravovanie) v I. a IV. štvrtroku 150 Sk/deň, v II. a III. štvrtroku 220 Sk/deň, pričom prvý a posledný deň kúpeľného pobytu sa považuje za jeden deň. Uvedená cena je tzv. štandardné ubytovanie, t. j. ubytovanie v najmenej dvojposteľovej izbe bez príslušenstva. Za vyšší štandard ubytovania sa dopláca individuálne podľa kategórie ubytovania a cien, ktoré si jednotlivé kúpele stanovili.

Spracovala: MUDr. Emília Gazdíková

ODBORNÉ STANOVISKÁ

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Oslovili sme Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky so žiadosťou o zodpovedanie otázok, ktoré sa týkajú používania osobitného označenia motorového vozidla O1 – piktogram vodiča na modrom pozadí. Zaujímalo nás, či držiteľia tohto označenia:

- môžu parkovať na území EÚ za totožných podmienok ako na Slovensku – bezplatne,
- musia platiť pri jazde po diaľnici aj v zahraničí,
- môžu vôjsť aj parkovať v zahraničí podobne, ako im to dovoľuje označenie na Slovensku,
- môžu parkovať na vyhradených miestach aj v zahraničí a pri preukazovaní oprávnenosti stačí im na Slovensku vystavený doklad k O1-ke.

Na predložené otázky sme dostali nasledovné odpovede:

Problematiku vydávania osobitného označenia – vozidla a preukazov osobitného označenia vozidla ako aj výhody vyplývajúce z predmetného označenia upravuje zákon NR SR č. 510/2003, ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov. Predmetný zákon je zákon Slovenskej republiky a platí len na území Slovenskej republiky. Z uvedeného vyplývajú aj odpovede na Vaše otázky:

- predmetný zákon platí len na území Slovenskej republiky,
- spoplatnenie diaľnic patrí do kompetencie ministerstva dopravy pôšt a telekomunikácií,
- predmetný zákon platí len na území Slovenskej republiky,
- predmetný zákon platí len na území Slovenskej republiky.

S pozdravom

Ing. Anton Dubčák
riaditeľ odboru osobných evidencií a dokladov sekcie verejnej správy
Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že pred cestou do zahraničia odporú-

čame informovať sa o špecifikách danej krajiny, ktoré sa týkajú použitia osobitného označenia motorových vozidiel (pozn. redakcie).

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Po niekoľkých vašich podnetoch sme poslali žiadosť na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o zaujatie stanoviska k otázke, týkajúcej sa problematiky vyžadovania úradne overeného podpisu osobného asistenta a užívateľa osobnej asistencie na zmluve o výkone osobnej asistencie.

Naša otázka bola nasledovná: Je postup takého úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v súlade so stanoviskom MPSVaR SR, ktorý takéto overenie podpisu od svojich klientov vyžaduje?

Odpoveď uverejňujeme v pôvodnom znení:

Vážený pán Köböl,

na základe Vášho podania, ktorým ste sa obrátili na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vo veci poskytnutia informácií týkajúcich sa peňažného príspevku na osobnú asistenciu uvádzame nasledovné:

Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov ustanovuje v § 58 ods. 16 len právne náležitosti zmluvy o výkone osobnej asistencie (druh vykonávaných činností podľa zoznamu činností uvedených v prílohe č. 5 a rozsah vykonávaných činností, miesto vykonávaných činností, obdobie vykonávania osobnej asistencie, práva a povinnosti osobného asistenta, odmenu a spôsob vyplácania odmeny a dôvody odstúpenia od zmluvy), podľa ktorej je osobný asistent povinný vykonávať osobnú asistenciu.

V § 58 ods. 17 sa súčasne ustanovuje pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím povinnosť predkladať jedno vyhotovenie zmluvy o výkone osobnej asistencie alebo jej kópie príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pričom nie je ustanovená povinnosť občana s ťažkým zdravotným postihnutím predkladať príslušnému orgánu zmluvu, resp. jej kópiu s úradne osvedčenými podpismi. Ak príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny overenie podpisov žiada, postupuje nad rámec platnej právnej úpravy.

S pozdravom

Mgr. Lýdia **B r i c h t o v á**
riaditeľka odboru

integrácie osôb so zdravotným postihnutím

*Sociálna poisťovňa***Právne postavenie osobného asistenta na účely sociálneho poistenia
a povinnosť platiť poisťné na sociálne poistenie
– stanovisko Sociálnej poisťovne –**

V súvislosti s Vašou žiadosťou z 29. januára 2005 vo veci právneho postavenia osobného asistenta na účely sociálneho poistenia a povinnosti platiť poisťné na sociálne poistenie osobným asistentom podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) v znení neskorších predpisov, uvádzame:

Zamestnanec podľa § 4 zákona v znení zákona č. 391/2004 Z. z. je

- a) fyzická osoba v pracovnom pomere,
- b) fyzická osoba v štátnozamestnaneckom pomere,
- c) fyzická osoba v služobnom pomere,
- d) člen družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu,
- e) ústavný činiteľ a verejný ochranca práv a poslanec Európskeho parlamentu, ktorý bol zvolený na území Slovenskej republiky,
- f) predseda vyššieho územného celku, starosta obce, starosta mestskej časti v Bratislave, starosta mestskej časti v Košiciach a primátor mesta,
- g) poslanec vyššieho územného celku, poslanec obecného zastupiteľstva, poslanec mestského zastupiteľstva, poslanec miestneho zastupiteľstva mestskej časti v Bratislave a poslanec miestneho zastupiteľstva mestskej časti v Košiciach, ktorí sú dlhodobo uvoľnení na výkon funkcie,
- h) doktorand v dennej forme doktorandského štúdia,
- i) pestún v zariadení pestúnskej starostlivosti,
- j) fyzická osoba vo výkone väzby a fyzická osoba vo výkone trestu odňatia slobody, ak sú zaradené do práce, s výnimkou fyzickej osoby vo výkone trestu odňatia slobody zaradenej na výkon prospešných prác.

Samostatne zárobkovo činná osoba, podľa § 5 zákona je fyzická osoba, ktorá

- a) vykonáva pol'nohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu,
- b) má oprávnenie prevádzkovať živnosť,
- c) má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti znalca a tlmočníka, ktorú vykonávajú podľa osobitného predpisu, v konaní pred štátnym orgánom a orgánom, na ktorý prešli úlohy štátnych orgánov, a okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu,
- d) je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti alebo komplementárom komanditnej spoločnosti,
- e) vykonáva športovú činnosť zárobkovo, ale nie v pracovnom pomere,

f) vykonáva činnosť obchodného zástupcu.

Povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca vzniká z dôvodov taxatívne vymedzených v § 20 zákona v znení zákona č. 391/2004 Z. z., napr. fyzickej osobe v pracovnom pomere odo dňa vzniku pracovného pomeru a zaniká dňom skončenia pracovného pomeru.

Zamestnanec platí poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti [§ 128 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) a ods. 10 písm. a) zákona].

Podľa § 58 ods. 16 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov s osobným asistentom uzatvára zmluvu o výkone osobnej asistencie občan s ťažkým zdravotným postihnutím, podľa ktorej je osobný asistent povinný vykonávať osobnú asistenciu. Zmluva o výkone osobnej asistencie musí obsahovať najmä

- a) druh vykonávaných činností podľa zoznamu činností uvedených v prílohe č. 5 a rozsah vykonávaných činností,
- b) miesto vykonávaných činností,
- c) obdobie vykonávania osobnej asistencie,
- d) práva a povinnosti osobného asistenta,
- e) odmenu a spôsob vyplácania odmeny,
- f) dôvod odstúpenia od zmluvy.

Zmluvný vzťah medzi občanom s ťažkým zdravotným postihnutím a osobným asistentom sa uzatvára v zmysle § 51 a § 853 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

Z uvedeného právneho stavu vyplýva, že osobný asistent, vykonávajúci osobnú asistenciu občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, nemá na účely sociálneho poistenia postavenie zamestnanca, ani samostatne zárobkovo činnnej osoby, a preto z dosiahnutej odmeny za výkon činnosti osobného asistenta, ktorá nie je príjmom zamestnanca za vykonanú prácu, ani príjmom z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, nie je osobný asistent povinný platiť poistné na jednotlivé druhy sociálneho poistenia.

Skutočnosť, že osobný asistent je študentom, zamestnancom, resp. dôchodcom, je pre vznik povinnosti platiť poistné na sociálne poistenie z odmeny osobného asistenta, právne irelevantná.

S pozdravom

Ing. Zdenko Kováč
riaditeľ odboru výberu poistného

Aktivity

ČO PRIPRAVUJEME?

Termíny podujatí organizovaných v roku 2005:

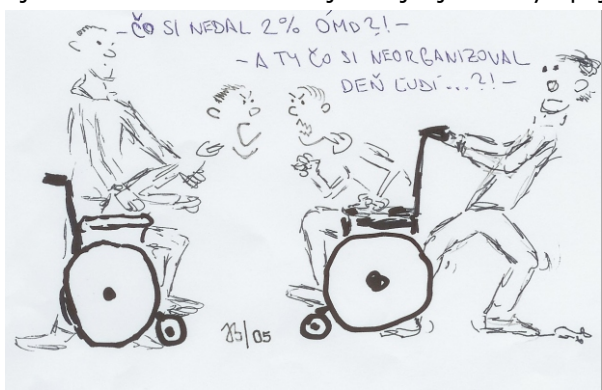
Názov: Deň ľudí so svalovou dystrofiou

Termín: 10. júna 2005

Miesto: mestá na Slovensku

Aj 5. ročník celoslovenskej verejnej zbierky spojenej s osvetou o svalovej

dystrofii odštartuje 2. júnový piatok a priebežne bude pokračovať počas celého roka. Tí z Vás, ktorí sa chcete a môžete zapojiť do organizovania zbierky vo svojom meste, nahláste sa v OMD dostatočne skoro, aby sme objednali dostatok „motýlikov“ a letákov.

Názov: Boccia Manín Cup

Termín: 25. júna 2005

Miesto: Športová hala SNP, Považská Bystrica

Kontrolné preteky Majstrovstiev Slovenska v boccii za účasti hráčov registrovaných v SZTPŠ. Turnaj organizuje Klub OMD Manín Považská Bystrica.

Názov: Letný tábor pre deti a ich rodičov

Termín: 10. - 17. júla 2005

Miesto: Belušké Slatiny, chata Makyta

Uzávierka prihlášky: 30. mája 2005

Prázdninový tábor pre deti, ktoré svalová dystrofia posadila na vozíček a ich rodičov. Deťom a rodičom budú pomáhať osobní asistenti, ktorých zabezpečí OMD. Priestory chaty Makyta spolu so sociálnym zariadením sú čiastočne prispôsobené pre ľudí na vozíčkoch. **S dieťaťom môže prihlásiť iba jeden rodič.**

Názov: Letný tábor pre mladých ľudí

Termín: 17. - 24. júla 2005

Miesto: Belušké Slatiny, chata Makyta

Uzávierka prihlášky: 30. mája 2005

Prázdninový tábor pre ľudí mladých vekom aj duchom. Program pre účastníko-

v pobytu bude mať táborový charakter. Bude venovaný boccii, sociálnemu poradenstvu, motivačným hrám, osobnej asistencii a pod.

Na turnaji Boccia Manín Cup sa budú môcť zúčastniť iba športovci registrovaní v SZTPŠ.

Názov: Letný tábor pre dospelých

Termín: 24. - 31. júla 2005

Miesto: Belušké Slatiny, chata Makyta

Uzávierka prihlášky: 30. mája 2005

Prázdninový pobyt pre dospelých členov OMD. Program pre nich bude mať tiež táborový charakter. Bude venovaný boccii, sociálnemu poradenstvu, motivačným hrám, osobnej asistencii a pod.

Názov: Stretnutie členov OMD v SR vo Vyhniach spolu s odborným seminárom

Termín: 5. - 9. októbra 2005

Miesto: Vyhne, hotel Sitno

Uzávierka prihlášky: 15. septembra 2005

Celoslovenské stretnutie členov vo Vyhniach v rámci ktorého sa bude konať odborný seminár so zameraním na multidisciplinárnu starostlivosť. Hotel Sitno má bezbariérový prístup a jedno bezbariérové sociálne zariadenie.

Názov: „ŠKOLA POMOCI“ – školenie pre dobrovoľníkov z členov OMD

Termín: v priebehu roka, tri týždňové bloky od: 1.8., 12.9. a 17.10.2005

Miesto: pravdepodobne v Sklených Tepliciach alebo na chate REMATA

Členovia OMD, ktorí máte záujem zúčastniť sa na školení, na ktorom môžete získať potrebné informácie pre dobrovoľníkov pracujúcich v prospech ľudí so zdravotným postihnutím, prihláste sa v OMD. Stravu a ubytovanie hradíme z projektu.

DÔLEŽITÉ INFORMÁCIE:

Prosíme všetkých, ktorí sa chcú zúčastniť letných táborov, aby sa prihlásili v OMD (telefonicky, písomne alebo e-mailom). Pri predbežnom prihlásení je potrebné uviesť:

- druh postihnutia člena OMD,
- pomôcky, ktoré používa,
- vek,
- kto ho bude sprevádzať počas tábora.

Z dôvodu obmedzenej kapacity chaty MAKYTA v Beluškých Slatinách si OMD vyhradzuje právo výberu účastníkov pobytov.

Prihlášky na stretnutie členov OMD vo Vyhniach pošleme poštou spolu s OZVENOU č. 2.

Kútik Agentúry osobnej asistencie

Agentúra osobnej asistencie sa vytvorením databázy osobných asistentov a užívateľov osobnej asistencie a poradenskou činnosťou, stala podpornou inštitúciou pre našich klientov v Bratislave. Ako poradenská inštitúcia však pôsobí pre celé Slovensko. Cieľom našej práce je vyvolať aktivitu u ľudí s postihnutím, ale zároveň im uľahčiť získavanie dôležitých informácií o osobnej asistencii.

Osobných asistentov hľadáme formou inzerátov v miestnych periodikách, na nástenkách internátov vysokých škôl v Bratislave. Keďže vyžadujeme osobný zápis asistenta do našej databázy, nie je možné pôsobenie našej Agentúry mimo Bratislavu.

Oznam o Agentúre osobnej asistencie je aj v teletexte Markízy na str. 839, a hľasia sa nám záujemcovia o osobnú asistenciu z celého Slovenska. **Ak máte problém s hľadaním vhodných osobných asistentov, dajte nám vedieť do OMD.** Možno sa s asistentami „nájdete“ naším prostredníctvom. Zo zoznamu tzv. mimobratislavských asistentov Vám možno odporučíme človeka, ktorý už od nás vie, čo to je osobná asistencia a o takúto prácu má záujem. Je na Vás, či takúto ponuku využijete.

Ďalšou formou, ako Vám chceme vyjsť v ústrety, je možnosť **nájsť si asistenta cez Ozvenu. Napíšte inzerát**, kde uvediete Vaše požiadavky na asistenta (úkony, vek, časový rozsah atď.). Môžete ostať aj v anonymite, kontakt na Vás bude k dispozícii len u nás. Prípadný záujemca dá kontakt na seba nám a my ho posunieme k Vám.

Môžeme to skúsiť.

Tu sú asistenti, ktorí sa prihlásili na základe nášho inzerátu v teletexte **Markízy** (str. 839).

Kontakt na nich je v OMD. Sú to:

Viola Čahojová – Partizánske; Darina Beňová – Zvolen; Daniela Dudiaková – Vyšný Hrašov; Silvia Gregorčoková – Lietavská Lúčka, Erika Havranová – Telgárt; Kornélia Jagelková – Šaľa; Roman Vozárik – Prešov; Martin Zaverák – Žiar nad Hronom.

Môžete sa na nás obrátiť s akýmkoľvek problémom týkajúcim sa osobnej asistencie. Na požiadanie Vám zašleme aj brožúrku o osobnej asistencii, ktorú vydala naša organizácia.

Tešíme sa na spoluprácu.

Linka dôvery na www.omdvsr.sk

Značka: Pavol

Problém: Otec dvojčiek (2,5 roka) sa pýta na prognózu svojich dcér. Dievčatká sa narodili hypotonické a po mnohých vyšetreniach im bola biopsiou v Brne zistená kongenitálna typová svalová disproporcía – CFTD. Deti ešte

nechodia a práve im boli operované skrátené Achillove šľachy.

Otec chce vedieť, aké majú deti predpoklady do budúca a či je spojenie s psychickým vývojom.

Odpoveď: Na úvod chcem pripomenúť, že som psychológ a nie lekár neuroológ. Preto neviem poskytnúť odpoveď na otázky týkajúce sa prognózy ochorenia. Predpokladám, že otec tieto otázky už mnohokrát rozoberal s ošetrojúcim lekárom detí a je možné, že nedostal uspokojivé odpovede. Preto mu odporúčam, aby sa pýtal znovu a znovu a keď nie je spokojný s jeho prístupom, môže zmeniť lekára. V prípade problémov s chôdzou bude potrebná aj úzka spolupráca s rehabilitačným lekárom a dôkladné dodržiavanie jeho pokynov.

Čo sa týka negatívneho vplyvu na psychický vývoj v súvislosti s nervovosvalovými ochoreniami, tak ten pri väčšine chorôb preukázaný nie je.

Spomínané dievčatká majú šancu rozvíjať sa normálne, ak im bude poskytovaný dostatok záujmu, pozornosti a lásky. Takýto prístup môže pomôcť prekonať aj hendikep vyplývajúci zo súčasnej imobility. Dieťa, ktoré nechodí, má obmedzené šance na spoznávanie sveta okolo seba – a tu je znova nezastupiteľná funkcia rodičov a ostatných členov rodiny. Tí by mali dieťaťu všetko ukazovať, vysvetľovať a keď tam nevie prísť samé, tak by ho mali k objektu záujmu doniesť, mali by poskytovať dostatok podnetov a podporovať prirodzenú detskú zvedavosť. Takýto prístup je pochopiteľne žiaduci pri všetkých deťoch, lebo pomáha rozvíjať intelektové schopnosti.

Informácie by mali prichádzať od rodiča a nie výlučne prostredníctvom televízora.

Dôležitý je pobyt medzi rovesníkmi v kolektíve, aspoň na krátky čas, ak to zdravotný stav dovolí. Dvojčky si vedia vytvoriť vlastný svet a môžu pôsobiť dojomom, že ďalších kamarátov nepotrebujú. V budúcnosti by mohli mať problémy so začlenením sa do kolektívu.

Treba mať na zreteli, že časté pobyty v nemocnici, bolestivé a nepríjemné zákroky a hlavne odlúčenie od matky dieťa traumatizujú.

Asi nie je nič ťažšie ako prijať realitu, v mnohých prípadoch nezvratný fakt, že dieťa je a zostane ťažko postihnuté. Obdivujem tých rodičov, ktorí dokážu svoj ziaľ a hnev nad nezvratnosťou osudu pretransformovať do celoživotnej pomoci svojmu postihnutému dieťaťu a umožnia mu tak prežiť šťastné detstvo.

Gabriela

Značka: Jenny

Problém: Matka 5-ročného syna, ktorému bola zistená svalová dystrofia, sa pýta, akým spôsobom a kedy mu má vysvetliť, že je chorý. Nechce syna dopredu vystrašiť alebo deprimovať.

Odpoveď: Malý 5-ročný človečik sa živo zaujíma o veci okolo seba, ale pravdepodobne ho veľmi nezaujíma, aké má ochorenie. Jeho myslenie ešte nie je natoľko rozvinuté, aby mohol pochopiť jeho dôsledky, súvislosti a obmedzenia, a preto si myslím, že nie je dobré snažiť sa dieťa pripraviť dopredu na všetky možné ťažkosti a problémy, ktoré by mohli teoreticky nastať. Verím, že najschodnejšia cesta je hovoriť so svojím dieťaťom na rovinu, odpovedať

pravdivo na všetky otázky primerane veku vtedy, keď sa na ne dieťa opýta. Dieťa bude s pribúdajúcimi problémami v individuálnej závislosti od progresivity ochorenia vystavené mnohým stresovým situáciám a bude potrebovať oporu rodičov. Tí by mali byť predovšetkým citlivými pozorovateľmi, aby mohli zachytiť prvé príznaky psychickej nepohody, alebo strachu u svojho dieťaťa. Potrebuje tiež kontakt s rovesníkmi a je dokázané, že deti v kolektíve vedia vyčítať slabšieho kamaráta, ktorý potrebuje pomoc, a preto sa budú k nemu chovať prirodzene ohľadupľnejšie.

Odporúčam v každom školskom zariadení vyhľadať triednu učiteľku a zrozumiteľne ju informovať o problémoch dieťaťa. Pokiaľ je to možné, treba dieťa nechať navštevovať bežný kolektív, kde sú spolužiaci na neho navyknutí a majú medzi sebou nadviazané kamarátske vzťahy. Dieťa, bez ohľadu na typ ochorenia, by malo mať možnosť vykonávať všetky činnosti, o ktoré prejaví záujem a bavia ho. Samozrejme, nezabúdame na „poistku“, ktorou je rodič pripravený pomôcť a zasiahnuť v prípade ťažkostí.

K dieťaťu so závažným ochorením je potrebné pristupovať NORMÁLNE, pretože jeho ochorenie je súčasťou jeho života.

V prípade akýchkoľvek ťažkostí odporúčam obrátiť sa na zriaďovateľa tejto stránky OMD, kde Vám budú poskytnuté dostupné informácie a materiály. Rovnako odporúčam kontakt s rodičmi podobne chorých detí, ktorí môžu poskytnúť cenné rady.

Značka: Jenny

Problém: Matka 5-ročného syna so svalovou dystrofiou sa pýta, v akom veku je dieťa schopné absolvovať samostatne liečebný pobyt v kúpeľoch (asi 50 dní) bez matky.

Odpoveď: Moja odpoveď bude veľmi jednoduchá – je individuálne, v akom veku je dieťa schopné absolvovať liečebný pobyt bez sprievodu rodiča, na ktorého je citovo naviazané. „Pre“ a „proti“ by som pre zjednodušenie rozdelila do dvoch skupín: za hovorí jednoznačne zlepšenie fyzického stavu, prevencia kontraktúr a deformít, osvojenie si pravidelného rehabilitačného režimu, nadviazanie nových kamarátstiev, zvýšenie samostatnosti. Proti hovoria možné komplikácie vyplývajúce z psychickej traumy, ktorá môže nastať po nečakanom (a doteraz nezažitom) dlhodobom odlúčení od matky.

Je potrebné starostlivo zvážiť, či dieťa nemá ťažkosti s nadväzovaním vzťahov medzi rovesníkmi (ako sa správalo po vstupe do škôlky, aký má neformálny kontakt so svojou vekovou skupinou v susedstve, v rámci rodiny). Či už zažilo odlúčenie od matky – aká bola jeho reakcia. Verím, že liečebné domy majú veľké skúsenosti s detskou klientelou a snažia sa predchádzať možným komplikáciám. Odporúčam porozprávať sa na túto tému aj s inými matkami a komunikovať s liečebným domom (ešte pred umiestnením dieťaťa).

Prezývka: Nika

Problém: U pisateľky sa začalo v puberte prejavovať ochabnutie očného viečka a preto sa domnieva, že u nej ide o oftalmologickú dystrofiu. Pýta sa,

či je možné toto ochorenie liečiť a či jej hrozí slepota. Rada by sa dozvedela nejaké špeciálne cviky zamerané na očné svaly.

Odpoveď: Na úvod pisateľku sklame, lebo jej neodpoviem na položené otázky. Nika, píšete do psychologickkej linky dôvery, a preto vám neviem odpovedať na špecifický problém z oblasti praktickej medicíny. Tento problém nie je riešiteľný bez komplexného vyšetrenia u odborného lekára, ktorý stanoví presnú diagnózu. Preto odporúčam navštíviť najskôr svojho obvodného lekára a následne špecialistu.

Z naznačeného vyplýva strach pisateľky z novej slepoty, a dovlím si doplniť, sťažené fungovanie v bežnom živote a v neposlednom rade aj problém estetický. V žiadnom prípade by som nečakala a radím problém urýchlene riešiť. V súčasnosti sú mnohé (aj neurologicky, či geneticky) podmienené ťažkosti riešiteľné. Či už použitím rehabilitácie, nasadením liekov, alebo rehabilitáciou.

Prezývka: Marika

Problém: Nešťastná matka 7-ročného syna, u ktorého boli od malička zlé laboratórne výsledky, sa obáva o chlapcov zdravotný stav. Mal zvýšené LD – až 10. Je slabý, vyšetrenie DNA nepotvrdilo ani nevylúčilo DMD. Detská neurologička si myslí, že vzhľadom na sporne kačaciu chôdzu a slabé svalstvo to je DMD. Laboratórne výsledky LD sa v posledných rokoch spontánne upravujú smerom k normálu a matka nevie či sa má z výsledkov tešiť, či nastalo skutočné zlepšenie stavu.

Odpoveď: Tento problém som konzultovala s prof. Lisým z Nervovej kliniky v Bratislave-Ružinove.

Na úvod chcem pripomenúť, že existuje vyše 300 druhov rôznych dystrofií a myopatií. Pri DMD (Duchennovej progresívnej svalovej dystrofii) sú postihnuté pletence horných a dolných končatín, sú nápadne zväčšené lýtko (tzv. pseudotrofie), deformity kostry. Ochorenie sa prejaví väčšinou ešte pred 4. rokom, najneskôr do 7 rokov. Jedným z hlavných ukazovateľov je výrazne zvýšená hladina kreatínu-kinázy v krvi (až hodnoty okolo 300). Postihuje iba chlapcov. Inou veľkou skupinou sú kongenitálne (vrodené) svalové ochorenia. Tieto sa rovnako prejavujú svalovou slabosťou a s tým spojenými komplikáciami. Na ich presnú diagnostiku je potrebné vykonať biopsiu svalu (chirurgické odobratie malého kúska tkaniva zo svalu) a následne ho histologicky (mikroskopicky) vyhodnotiť. Biopsie sú robené aj u nás, ale vo väčšej miere sa vykonávajú v Brne.

Marike by som poradila, aby požiadala o komplexné vyšetrenie syna v Detskej neurologickej klinike na Kramároch v Bratislave, kde je prednostom doc. Sýkora. Uzavretie diagnózy – nech už je akokoľvek ťažká – prinesie rodičovi istotu, lebo som presvedčená, že nie je nič horšie ako umáranie sa v neistote a v slzách. Každé dieťa potrebuje pri sebe silného rodiča, ktorý mu pomôže popasovať sa s problémami a choré dieťa potrebuje silného a milujúceho rodiča ešte viac. Odporúčam (ak sa tak už nestalo) nadviazať kontakt s OMD, ktorá je zriaďovateľom tejto stránky. Ponúka množstvo

praktických rád i možnosti kontaktu s rodičmi s podobnými problémami.

Marika aj jej synovi prajem veľa dobrej nálady a odhodlania do ďalšieho života!

Prezývka: Carmen

Problém: Napísala nám 36-ročná žena, ktorej približne pred 9 rokmi diagnostikovali v Bratislave MD. Pisateľka sa vydala a vo veku 28 rokov sa jej narodil syn, ktorý je zatiaľ v poriadku, pod dohľadom lekárov. Javí sa byť mierne slabší v porovnaní s rovesníkmi.

Žene sa rapídne zhoršil zdravotný stav v priebehu tehotenstva, momentálne je ešte chodiaca, ale s veľkými problémami. Nemôže sa pohybovať bez pomoci, jej spoločenský život je obmedzený na pobyt v zamestnaní. Jej zhoršený zdravotný stav ovplyvnil manželove ťažkosti v zamestnaní, kde ho nechceli uvoľňovať so synom k lekárovi. Už roky neboli spolu na dovolenke, lebo manžel sa obáva problémov pri starostlivosti o postihnutú manželku a malého syna v cudzom prostredí. Chcela by tipy na bezbariérové rekreačné strediská, prípadne prímorské letoviská.

Ďalší problém spôsobuje pisateľke dlhšiu dobu chýbajúca kúpeľná liečba, ktorú v súčasnosti už nie je schopná absolvovať bez sprievodcu. Potrebuje informácie o bezbariérových kúpeľoch a podmienky pre kúpeľnú liečbu v sprievode osobného asistenta.

Pisateľka sa postupne snaží vyrovnávať so svojim ochorením a z neho vyplývajúcim ťažkým zdravotným postihnutím. Ťažko prežíva zmeny v sociálnych vzťahoch s priateľmi, ktorých mala pred ochorením dosť, zaregistrovala aj ignorovanie na verejnosti od známych, ktoré ju veľmi ranilo. Je presvedčená, že je stále tou istou osobou ako voľakedy, len má navyše nové ťažkosti, ktoré musí prekonávať.

Odpoveď: Na úvod sa chcem poďakovať pisateľke za dôveru, ktorú prejavila tým, že sa zverila so svojimi ťažkosťami.

Z celého problému najsilnejšie zaznieva jej nespokojnosť so zmenenou životnou situáciou, ktorá vyplýva zo závažného progredujúceho nervovosvalového ochorenia. Toto ochorenie jej vstúpilo do osobného, partnerského, rodičovského, spoločenského, profesijného života a natrvalo ho ovplyvnilo.

Pokúsím sa aspoň čiastočne odpovedať na položené otázky. Ako prvý krok by som navrhovala – ak sa tak už nestalo – požiadať o posúdenie miery funkčnej poruchy na sociálnom odbore príslušného úradu práce. V budúcnosti tento krok bude potrebný pri čerpaní rôznych foriem kompenzácií a hlavne za účelom priznania osobnej asistencie, ktorú pisateľka nevyhnutne potrebuje už teraz. Možno tieto kroky boli už podniknuté, ale zdôrazňujem ich najmä preto, lebo poskytnú pisateľke väčšiu nezávislosť a odbremenia manžela, ktorý bude menej ťaživo pociťovať tlak na seba. Myslím, že nových kamarátov ocení aj pisateľkin syn, s ktorým môže asistent absolvovať minimálne záujmové krúžok.

Moje informácie o kúpeľoch nebudú kompletné, ale som presvedčená, že najaktuálnejšie informácie bude mať k dispozícii pisateľkina neurologička

alebo rehabilitačný lekár. Žiaľ, osobných asistentov alebo iného sprievodcu si musí hradiť pacient sám.

Chcem sa vyjadriť k pisateľkiným nepríjemným skúsenostiam so zmenenými vzťahmi s „dávnyimi“ priateľmi, ktorí mali potrebu sa vzdialiť, alebo ako rada používam výraz „odstrihli sa“. Či sa nám to páči alebo nie, každý sa mení. Aj pisateľka – napriek jej pocitu, že je stále tá istá. Milá Carmen – nie ste tá istá, ste dospelejšia, stali ste sa matkou a manželkou, pribudlo Vám závažné ochorenie. Máte viac obáv, cítite neistotu a nespokojnosť, stretávate sa s množstvom nových problémov, o ktorých sa Vám pred pár rokmi ani nespívalo. Rovnako sa zmenili Vaši bývalí priatelia, ktorí nemali v živote také radikálne zmeny ako Vy, ale čas pôsobí na každého. Možno sa iba boja, aby Vám „neublížili“ nevhodnými otázkami alebo nechcú ublížiť sebe a nevedia ako majú reagovať. Možno si už s niektorými nemáte čo povedať – aj to je úplne prirodzené – alebo si Vás tak obyčajne na tej ulici ani nevšimli... Vám však nikto nemôže zabrániť, aby ste nadviazali nové priateľstvá a spoznali nových zaujímavých ľudí. Máte obrovskú výhodu – chodíte do zamestnania. Zmysluplne a úplne obyčajne – ako voľakedy – trávite čas, a potom sa môžete venovať synovi a s pomocou asistentov a manžela, domácnosti, či sebe. Z osobnej skúsenosti radím pokračovať vo svojich starých koníčkoch a záujmoch. Navštevovať kultúrne podujatia – čo môže byť príjemná aktivita pre celú rodinu a nesmierne pozitívne bude vplývať na syna.

Pisateľke a všetkým ľuďom v podobnej životnej situácii odporúčam obrátiť sa priamo na zriaďovateľa tejto stránky OMD v SR (Organizácia muskulárnych dystrofikov v SR), kde im bude poskytnutá konzultačná pomoc. Táto organizácia združuje ľudí postihnutých nervovosvalovými chorobami, rodinných príslušníkov a sympatizantov. Poskytuje im odbornú konzultačnú činnosť a poradenstvo, organizuje sociálno-rekondičné pobyty pre deti a dospelých a iné propagačné akcie.

BOCCIA

BOCCIA MINILIGA – ročník 2004/2005

Od 13. 11. 2004, kedy sme odohrali prvé kolo, ubehlo už veľa času. Sobota je dňom, na ktorý sa možno teší každý účastník našej bocciovej miniligy. Naše sobotňajšie stretnutia majú prevažne športový náboj, ale počas tréningu či zápasov sa pohovárame aj o všedných starostiach a radoostiach, ktoré sme prežili cez týždeň. Zimné počasie nám tak trochu komplikuje účasť na ligových stretnutiach, ale ako praví športovci sme sa dokázali popasovať

aj s nástrahami zimy.

V minilige hrajú naši členovia z Považskej Bystrice a okolia, ale máme aj dvoch účastníkov, ktorí k nám dochádzajú z Dubnice nad Váhom, a Peter Hudeček a Marek Seneši z Hronských Kosíh. Počas odohratých 13 kôl sme mali možnosť vidieť veľa zaujímavých zápasov, ktorým nechýbala bojovnosť a zdravé sebedovetie popasovať sa o každú loptičku. Zo zaujímavých zápasov by som chcel spomenúť zápas medzi Aničkou Rojkovou a mnou, kde ma Anička ako nováčik vycvičila sťa mladého bažanta. Veru, mal som čo robiť, aby som zápas uhral na remízu. Je síce pravda, že tie-break som vyhral, ale Anička predviedla jednu z najkrajších hier od začiatku ročníka.

Za vytrvalosť treba spomenúť Olivera Janáča, ktorý bocciu začal hrať na jeseň minulého roka. Zo začiatku sa mu veľmi nedarilo, ale Oliver sa nevzdal a trénoval aj doma.

Neviem síce, čo nato povedali jeho rodičia, keď porozhádzoval loptičky po obývačke, ale trénoval usilovne, čo mu konečne v 10. kole prinieslo prvé vytúžené víťazstvo.

Do konca sezóny, ktorá bude mať vyvrcholenie 2. júla na chate Makyta v Beluškých Slatinách, nás čaká ešte veľa zápasov a tréningových hodín, počas ktorých bude mať možnosť každý popasovať sa o čo najlepšie umiestnenie v prvom ročníku bocciovej miniligy v Považskej Bystrici.

Výsledky našej miniligy nájdete na webovej stránke: <http://www.omdvsr.sk/sk/liga.html>.

Stanislav Minárik

	Počet odohratých zápasov	Počet vyhratých zápasov	Vyhratý tie-break	Prehratý tie-break	Počet prehratých zápasov	Skóre	Body
1. Stanislav Minárik	16	15	1		0	160 : 18	31
2. Michal Gabčo	14	11			3	92 : 39	22
3. Peter Strapko	15	9	1		5	77 : 56	19
4. Miloš Vajlent	15	7			8	39 : 76	14
5. Peter Hudeček	12	6	1		5	53 : 51	13
6. Anička Rojková	12	4		1	7	48 : 58	8
7. Marek Seneši	13	4			9	38 : 81	8
8. Ivan Ambruš	15	3		1	11	44 : 93	6
9. Oliver Janáč	16	2		1	13	33 : 112	4

KOHO SME PODPORILI VÝŤAŽKOM Z TOMBOLY?

Tí z Vás, ktorí ste boli na celoslovenskom stretnutí členov OMD vo Vyhniach, viete, že sme sa výťažok z tomboly (7 220 Sk) počas spoločenského večera rozhodli venovať Slovákom žijúcim v Rumunsku.

Jeden z osobných asistentov, ktorí boli s našimi deťmi v letnom tábore – Róbert Imrišek – sa rozhodol, že bude pôsobiť jeden rok ako dobrovoľný učiteľ v rumunskej obci, medzi našimi krajanmi. Venuje sa hlavne deťom. V príspevku Vám Róbert predstaví svoje dočasné pôsobisko.

Výťažok z tomboly umožní niekoľkým rumunským Slovákom prísť na Slovensko predstaviť sa s divadelným predstavením, ktoré momentálne navštevujú s Róbertom.

Prečo som sa rozhodol ísť do Rumunska

Ako ste už určite mnohí počuli, skupinka mladých ľudí každoročne navštevuje našich krajanov v Rumunsku na Gemelčičke. Napriek tomu, že

	Peter Strapko	Michal Gabčo	Peter Hudeček	Oliver Janáč	Anna Rojková	Ivan Ambrúš	Marek Seneši	Stano Minárik	Miloš Vajlent
Peter Strapko		4 : 3		6 : 3	6 : 2	11 : 1	8 : 5	0 : 8	1 : 3
Michal Gabčo	3 : 4		6 : 3	4 : 2		19 : 0		0 : 12	10 : 0
Peter Hudeček		3 : 6		9 : 0		8 : 1		0 : 12	
Oliver Janáč	3 : 6	2 : 4	0 : 9		7 : 3	5 : 4	1 : 8	0 : 12	1 : 4
Anna Rojková	2 : 6			3 : 7				5 : 5v	6 : 1
Ivan Ambrúš	1 : 11	0 : 19	1 : 8	4 : 5			2 : 7	0 : 7	9 : 0
Marek Seneši	5 : 8			8 : 1		7 : 2		1 : 8	1 : 5
Stano Minárik	8 : 0	12 : 0	12 : 0	12 : 0	5v : 5	7 : 0	8 : 1		10 : 5
Miloš Vajlent	3 : 1	0 : 10		4 : 1	1 : 6	0 : 9	5 : 1	5 : 10	

ich predkovia tam odišli už pred 200 rokmi, stále si zachovávajú rodnú reč, zvyky a tradície.

Život na kopaniciach, kde žijú, nie je ľahký, pretože deti musia do školy prejsť denne 5 až 10 km a niektorým cesta do kostola trvá i 5 hodín. Vzdialenosť do miest za prácou je tiež veľká, preto sú nútení žiť len z toho, čo si sami dopestujú a dochovávajú spôsobom, ktorý možno poznáte z rozprávania starých a prastarých rodičov. Niektoré časti Gemelčičky doposiaľ nie sú elektrifikované.

Slováci v rumunských horách nám môžu byť v mnohom vzorom. Môžeme sa od nich veľa naučiť. Je to napr. ich neotrasiteľné národné povedomie, pracovitosť, usilovnosť, dobrosrdečnosť, pohostinstvo, ale najmä živá viera, ktorá robí ich biedu znesiteľnejšou. Pri podmienkach v akých žijú je veľmi obdivuhodná ich skromnosť.

Už len na základe tohto stručného popisu môžete tušiť, čo nás na toto miesto ťahá. Snažíme sa s ľuďmi podieľať sa na radoostiach i starostiach všedného dňa pri práci i modlitbe. Prečo to všetko píšem? Rozhodol som sa prežiť na Gemelčičke, presnejšie na Vargašoch, ktoré sú jej časťou, jeden rok. Bol som tam poslaný učiť na málotriednej ZŠ 1. až 4. ročník. Táto práca je neplatená, a pobyť je spojený i s finančnými výdavkami. Okrem reálnych nákladov sú to aj náklady spojené s prácou s deťmi. Pripravujem s ľuďmi z Vargašov divadelné predstavenie, ktoré by sa hralo i na Slovensku... Peniaze, ktoré ste nám venovali, pôjdu na náklady súvisiace s našou cestou.

Ďakujeme za Vašu veľkodušnosť!

Mgr. Róbert Imrišek

„Sú však aj takí, ktorí dávajú a nepociťujú pri tom bolesť, nehľadajú radosť, ani si neuvedomujú, že konajú šľachetne. Dávajú tak ako myrta, čo v údolí vydychuje svoju vôňu do širšieho sveta. Ich rukami sa prihovára Boh a ich očami sa usmieva na Zem.“

VYHNE – NOVÁ RODINA

Milí čitatelia Ozveny, účastníci stretnutia vo Vyhniciach. Chcem Vás všetkých srdečne pozdraviť a poďakovať sa Vám, že som mala možnosť poznať Vás. Preto mi dovoľte, aby som Vám v krátkosti opísala svoju prvú cestu do Vyhní.

Keď som sa chystala na naše stretnutie, opýtal sa ma môj vnúčik Matej: „Babi, ty niekam cestuješ?“ „Áno, cestujem za novou rodinou do dediny, ktorá sa volá Vyhne.“ Jeho očká sa na mňa uprene pozreli a hovori: „Ty máš okrem nás ešte niekde inde aj inú rodinu a prečo som ja o tom nevedel?“ A tak začalo moje rozprávanie iba krátko o tom, že aj ja sa s ňou idem stretnúť iba po prvýkrát, a keď sa vrátim, tak mu poviem o všetkom, čo som zažila s mojovou novou rodinou.

Pre pracovné povinnosti mojej dcéry sme do Vyhní docestovali až večer, tesne pred 21. hodinou, preto ma minulo oficiálne privítanie, na ktoré som

sa tak dlho tešila. Najst' samotný hotel Sitno bolo pre nás menšou hádankou. V dedine sme okrem jednej nejstej smerovky nenašli žiadnu tabuľu, a tak sme išli dlho hore strmým kopcom po nízkej tmavej cestičke s tým, že sa musíme vrátiť, len sme hľadali vhodné miesto na otáčanie sa. Tým vhodným miestom už bolo miesto na parkovisku pred hotelom Sitno. Vtedy sme si vydýchli – chvála Bohu.

Už samotný prvý kontakt s ľuďmi na recepcii, po chodbách, v jedálni, v spoločenskej miestnosti a pod. bol priaznivý. Na duši ma hrialo bezprostredné prijatie a privítanie. Cítila som, že som dobre odpovedala môjmu vnúčikovi Matejovi. Celý priebeh plánovaných činností bol spontánny, poučný, odniesla som si z neho veľa ponaučenia, dobrých príkladov, aj výnimočne milých ľudí.

Zatiaľ spomeniem jednu z nich – Zuzanku Recskovú, ktorá sa mi prihovarila pre mňa tzv. zlatými slovami, budem na ňu vždy spomínať, lebo milé a úprimné slová hrejú človeka celú zimu, sú viac ako veľký kus zlata.

Ďakujem za pekný zážitok z návštevy pána Kána s jeho psom Fredym, za stretnutie so silákom Jurajom Barbaričom, na ktorom je čo obdivovať. Pánu Barbaričovi ďakujem v mene nás všetkých za jeho prítomnosť, kúzelnú silu a finančný dar. Nech mu Pán Boh požehná zdravia, aby mohol stále rozdávať zo svojej sily, lásky a dobroty. Ďalším zaujímavým predstavením bola divadelná hra „Prekvapenie“, pri ktorom ma všetci účinkujúci veľmi príjemne rozosmiali. Nezabúdam ani na dve dámy, ktorých spevácke duo a ich krásne slová piesní; ich melódie mi stále znejú v ušiach.

Dúfam, že nás o rok zase potešia. Ja verím v to, že každý z nás vie zaspievať tú svoju, preto prosím všetkých, skúsme si postupne pripraviť niečo, aby každý z nás podľa možností prispel do kultúrnej vložky nejakým žartom. Mohli by to byť rôzne ľudové piesne, múdrosti, rozprávania z rôznych regiónov nášho krásneho Slovenska. Poznávajme krásu svojich nárečí, každá reč má svoje čaro. Bude to pestršie, zaujímavejšie a tak sa navzájom viac zblížime. Ďakujem za všetko, čo som vo Vyhniach zažila, teším sa na ďalšie stretnutie, želám pevné zdravie a všetko dobré. Vedeniu OMD veľa sily, nápadov a dobrých ľudí vôkol seba.

Vaša členka, Anna Rokonalová

KTO JE JURAJ BARBARIČ

Meno: Juraj BARBARIČ

Dátum narodenia: 27. júna 1958

Miesto narodenia: Košice

Stav: ženatý, manželka Božena, deti Juraj a Janka

Výška a hmotnosť: 175 cm, 120-130 kg

Zamestnávateľ: TECHNACO, spol. s r. o., Sasinkova 37, 010 01 Žilina

Doterajšia činnosť: 1973 – 1990 vzpieranie, 1993 – silácka kariéra

Ocenenia: Cena mesta Košice za reprezentáciu, rozvoj a šírenie dobrého

mena Košíc doma aj v zahraničí

Svetové rekordy (zápisy do Guinnessovej knihy rekordov):

- 1995 – ťahanie súpravy vagónov (200 ton), 12 m,
- 1996 – ťahanie vlakovkej súpravy (360 ton), 7 m 70 cm,
- 1997 – ťahanie nákladných vagónov (578 ton) na trati dlhej 4 m 70 cm,
- 1998 – ťahanie vagónov 800 ton,
- 1999 – ťahanie vagónov naložených železnou rudou (1000 ton),
- 2000 – v časovom limite 30 min. cez jeho hrud' po špeciálnej rampe prešlo 41 vozidiel zn. Škoda Fábia so štvorčlennou posádkou (41 x 1 064 kg = 43 624 ton),
- 2003 – celú maratónsku trať dlhú 42 km 192 m ťahal za sebou Škodu Oktáviu. Trvalo mu to iba 10 hod. 28 min. 20 sek.,
- 13.2.2004 – vytlačil obsah z 18 plne uzatvorených plechoviek energetického nápoja Memphis,
- 16.9.2004 – 625 skrutkám o priemere 16 mm za pomoci račne „odtrhol hlavy“ za 2 hod. 59 min. 58 sek.

Okrem toho už Ďuri ťahal takmer všetko. Autobus, električkovú súpravu, kamión či lietadlo TU 134, alebo 60-tonový Boeing 727. Juraj Barbarič, človek, ktorý posúva hranice ľudských fyzických možností stále ďalej, nenecháva bokom ani rozvoj ľudskej spolupatričnosti. Každá jeho akcia nesie symbol charity, ktorá je znakom ľudskej solidarity. Nie darmo sa popri jeho prezývke „Košický Herkules“ udomácnil aj „ujo Ďuro“. Tú získal od detí, keď výťažky z jeho akcií boli určené na Konto detskej onkológie.

Všetky jeho neuveriteľné výkony majú základ v ťažkej fyzickej a psychickej príprave. Na dobrý výkon potrebuje trénovať, mať pokoj a pohodu. O to sa stará jeho manažérka Milka Brezániová. „Na naše pomery mám profesionálne podmienky,“ tvrdí Juri, a dodáva „nič nerobím nasilu, ale chcem, a v tom je veľký rozdiel.“

V decembri 2004 bola podpísaná zmluva medzi Jurajom Barbaričom a Organizáciou muskulárnych dystrofikov v SR o spolupráci, že všetky jeho akcie sa budú niesť v duchu: **„Juraj Barbarič uvláda svoje svaly v prospech ľudí postihnutých svalovou dystrofiou.“**

Výťažok z akcií venuje členom Organizácie muskulárnych dystrofikov v SR. Pani Milka Brezániová nám prezradila, že po Valentínskej akcii ich oslovil riaditeľ firmy Technaco pán Karol Kamenár, že by chcel pre našu OMD urobiť niečo viac.

Technaco, spol. s r. o., Žilina je veľkoobchod s náradím, nástrojmi, remeselnou technikou a meradlami. Na trhu sú 13 rokov. Rôznym náradím i nástrojmi zásobujú maloobchody a podniky v SR. Patria k lídrom na Slovensku v oblasti distribúcie náradia a nástrojov. V súčasnosti zamestnávajú 70 ľudí.

Ďuri nám ochotne poskytol aj „e-mailový“ rozhovor:

Ako ste nás „našli?“

– Videl som reportáž, kde mama chlapca, ktorý mal svalovú dystrofiu, rozprávala o svojich problémoch s úhradou nákladov spojených s kúpou dýchacieho prístroja. Jeho poisťovňa ich nechcela preplatiť a mama bola bezradná... dala to do televízie. Vtedy vo mne skrsla myšlienka pomôcť takýmto ľuďom. Zavolať som Milke Brezániovej a vymyslel tú myšlienku, že budem ovládať svoje svaly za ľudí, ktorí ich neovládajú.

Kedy ste sa po prvýkrát stretli s ochorením svalová dystrofia?

– Zhodou okolností v tom období prebiehal Deň ľudí so svalovou dystrofiou v žilinskom hypermarkete Tesco, kde Milka Brezániová získala letáčik o svalovej dystrofii a na Vás internetový kontakt. Spojili sme sa s Vami a spoločnými silami sme pripravili akciu v Žiline. Veľmi na mňa zapôsobilo aj stretnutie s Vami vo Vyhniach a tak sa zrodila zmluva o spolupráci.

Vaše obľúbené jedlo?

– Všetko. A veľa, ale najradšej mám „slabo naklepané rezne“ v hrúbke minimálne 2 cm, či už prírodné, alebo vyprážené. Na pitie zväčša kolu alebo ovocný džús.

Čomu sa venuje Vaša manželka, deti?

– Manželka – okrem práce – venuje svoju energiu na zabezpečenie chodu domácnosti, detí a prípravy tých rezňov... Dcéra Janka chodí do základnej školy, syn Juraj študuje na vysokej škole a hrá hádzanú.

Akú hudbu najradšej počúvate, napr. pri tréningu?

– Pri tréningu nepočúvam žiadnu hudbu. Vtedy sa musím sústrediť na výkon. Nemám žiadny obľúbený žáner. Mám rád hudbu, ktorá vo mne vyprovokuje adrenalin, a to hlavne na „akciách“.

Najbližšie plány?

– Momentálne sme dosť pracovne vyťažení, veľa cestujeme, začíname nejaké aktivity v Čechách. No chystám sa na výkon, ktorý nikto na svete ešte nerobil. Zatiaľ je to prekvapenie, ale OMD bude prvá, ktorá bude o akcii informovaná a dúfam, že mnohí Vaši členovia ma prídu podporiť.

Tešíme sa a držíme palce. Ďuri, smiech napomáha svalstvu, máte nejaký obľúbený vtíp?

– Príde pán k doktorovi a vraví: „Pán doktor, ja som veľmi chamtivý.“

Doktor mu na to: „Dobre, tak Vám predpíšem nejaké lieky.“ A pán na to: „Ale veľa, veľa...“

Ďakujeme za rozhovor,
za všetko a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

KAPUSTNICA

Do roka a skoro do dňa sme sa v čase predvianočného zhonu stretli s priateľmi, s ktorými sme počas roka veľa prežili. Chceli sme im vyjadriť naše symbolické ďakujem za to, že sú, že nás našli a že svoju pozitívnu energiu venujú v prospech ÓeMDéčka.

Odvzdali sme im ocenenie, hlineného motýlika, ktorý vyšiel z dielne Adky a Simky. V minulom roku sme si „kapustnicu“ rozdelili na dva dni, lebo jeden bol v predminulom roku málo, ale ani dva nás z biedy nevytrhli. Darmo, malé priestory OMD na Baňšovej sa natahujú ťažko, hoci aj železo v peci sa rozťahne. Ale chválabohu, že máme aj takýto „problém“.

Prvý deň sa konalo „vianočné“ pracovno-kapustnicové zasadnutie Výkonného výboru a Revíznej komisie... Uvedomili sme si ako ruka v ruke ide radosť s bolesťou. Chýbala nám Danka Drobcová...

Na druhý deň sme pozvali asistentov – dobrovoľníkov, ktorí sa pretransformovali v naše spriaznené dušičky a celý rok nám nezištne pomáhali, či už počas zbierky alebo počas detského tábora. Alebo aj pri iných príležitostiach. Naše symbolické ďakujem sa nieslo spolu s vôňou výbornej kapustnice, na ktorú niektorí asistenti prišli aj so svojimi „zamestnávateľmi“. Vládla tu úžasná atmosféra, vďaka za ňu.

Pozvanie prijala aj naša milá čestná predsedníčka OMD, Anka Šišková.

Kto si pochutnal na kapustnici? Adka, Filip, Pečka, Šaňo, Zdenka, Zuzka, Samo, Janek, Andrejka, Kika, Dominika, Alenka, Alik, Lucika, Maťo, Kačenka, Anka, Andy, Marko, Mery, Joži, Matúš, Milan, Siska, Peťo, Rutka, Peťo, Evka (hádám sme len na niekoho nezabudli...).

Za uvarenie kapustnice ďakujeme tete Anke, za zapožičanie 16-litrového hrnca Gitke a tisíckrát ďakujeme všetkým za všetko.

Za OMD: Jožko

Na plač mal dosť dôvodov, nevzdal sa a oplatilo sa

Dobroslava Medvecová

Janko (54) nebol pijan. Ako rušňovodič si to ani nemohol dovoliť. Tridsať rokov spoľahlivo viedol vlaky, rýchliky, a ak bolo treba, aj nákladniaky. Okuliare nepotreboval. Mimo služby si však občas vypil, ako mnoho jeho kolegov. No v osudný september 1994 mu práve alkohol zmenil život.

Ráno po nočnej ho kolega pozval na pohárik doma pálenej drienkovice. Chutila mu. Mala svoje „grády“, preto ju zapíjal kávou. Nevypil veľa, hádam päť poldecákov. Doma si dal ešte pivo. Na druhý deň sa cítil mizerne, ako po veľkom fláme. Večer upadol do bezvedomia. Mal šťastie, že sanitka prišla o sedem minút. Prebral sa v nemocnici po šiestej dialýze. „Už vtedy som si uvedomil, že z hodiny na hodinu strácam zrak, že z nemocničného okna nevidím ani na druhú stranu ulice a v ďalší deň som nepoznal ani syna. Psychicky som bol na dne. Zažil som aj to, čomu sa hovorí „tunel smrti“. Napokon som sa ocitol na očnej klinike. Po ôsmich dňoch mi povedali, že metylalkohol mi spálil očné nervy na oboch očiach. Prestal som vidieť,“ spomína Janko.

V úplnej tme

Až doma si uvedomil, čo sa vlastne stalo, že ublížil najmä svojim deťom. Mal príšerný strach, že ich nevychová. „Uvedomil som si, že som odkázaný na rodinu. To mi mal niekto variť kávu, alebo odkrojiť chlieb? To teda nie! Nerád som vylihoval v posteli. Ako rušňovodič som mal iný biorytmus, než ostatní členovia rodiny. Bol som mužom činu, preto som vstával skoro ráno a robil raňajky sebe i ostatným. A hoci som si neraz „potykal“ so stenou, naučil som sa mnoho samoobslužných úkonov, o ktorých vidiaci ani netušia.“ Musel si predovšetkým zvykať nielen na orientáciu v priestore, ale aj na zvukovú a hmatovú pamäť. Rok a pol sa neodvážil odísť sám z bytu. Trápilo ho to, ale nikdy sa nevzdal. Vedel, že musí niečo podniknúť, aby sa pohol z miesta.

Dostať sa z beznádejnej situácie mu pomohla ůnia nevidiacich v Košiciach, keď ho prihlásili na samoobslužný kurz do Levoče. „Nie je to bohviečo, ak sa päťdesiatročný chlap začne učiť písať a čítať slepeckým písmom, orientovať sa pomocou palice, prišívateľ gombíky, prať ponožky...“ spomína Janko, ktorý

sa rozhodol po päťmesačnom samoobslužnom zaškolení niečomu vyučiť. Vybrať si mohol zo štyroch odborných kurzov: telefonického, košíkárskeho, masérskeho a prácu s počítačmi. „Usúdil som, že pri invázii ukrajinských košíkárov by moje výrobky boli nepredajné, že telefónne ústredne priebežne digitalizujú, a aj počítačoví inžinieri sú nezamestnaní. Napokon som si vybral masérsky kurz.“

Pri výplate plakal od šťastia

Netušil, koľko námahy vynaloží, kým si nájde zamestnanie. „Skúšal som v nemocniciach, v rôznych ústavoch, u súkromníkov... Všade sľubovali, ale keď ma videli, odrazu maséra nepotrebovali a vzápätí prijali mladú masérku. Nikto nemal záujem o päťdesiatročného nevidiaceho chlapa. Žil som v beznádeji a skepse, kým ma nevyhľadala pani Hanka Mandulová, ktorá so svojím švajčiarskym manželom Mauricom Voisinom prevádzkujú v Košiciach masážne zariadenie. V nádeji, že dostanem zamestnanie, tešil som sa na naše prvé stretnutie. Keď mi povedali, že môžem hneď nastúpiť, myslel som si, že sa mi sníva.“ Prvé dni chodil ako vo vytržení a zároveň v strachu, či mu večer nepovedia, že zajtra končí. Strach a nádej premiešaná s chuťou pracovať ho motivovala a povzbudzovala. „Obával som sa, či ako bývalý technik budem ľuďom rozumieť, či vôbec mám na to, aby som im vedel pomôcť. Lebo urobiť si masérsky kurz ešte neznamená byť dobrým masérom... Poctivá masérska robota je drina, tam sa nedá nič „odfláknúť“. Opuchli mi prsty, od bolesti som nevládal zdvihnúť lyžicu k ústam... Nepriznal som sa, ako trpím. Keď som o týždeň preberal prvú výplatu – po troch rokoch bola naozaj prvá – neubrnil som sa slzám. Bol som nesmierne rád, že som to dokázal.“

Masér Janko v zariadení pracuje už siedmy rok. Má širokú klientelu. Cíti sa súčasťou firmy, pretože aj od neho záleží, ako bude prosperovať. Má prácu, ktorá ho baví, a okolo seba ľudí, ktorí mu dôverujú. A ako je to s alkoholom? Občas si vypije, ale iba príležitostne. Od pondelka do piatka si nedá ani pivo. Nechce stratiť kondíciu. Za zlyhanie predsa už tvrdo zaplatil.

CELOROČNÁ PREVÁDZKA V PODHÁJSKEJ

Liečivé účinky slanej vody môžu návštevníci termálneho kúpaliska v Podhájskej, v okrese Nové Zámky, užívať aj v zimnom období. Minulý rok termálne kúpalisko navštívilo 420 000 rekreatantov. Asi dve tretiny z nich pricestovali na juh Slovenska

z Čiech. Vďaka propagačnej akcii sa kúpele stále viac dostávajú do povedomia aj domácich turistov. Počas sezóny síce vzrástlo vstupné zo 70 na 90 Sk (osoby s postihnutím majú zľavu), ale hostí vívalo kúpalisko s novým bazénom s vírivkami. Vodnými atrakciami boli vybavené aj ďalšie zrekonštruované bazény. Pobyt na kúpalisku spríjemnila aj estetická úprava okolia bazénov. Na budúci rok má pribudnúť nové gastrocentrum, polyfunkčná budova a iné... Hotová paráda.

Termálne kúpalisko v Podhájskej je známe slanou vodou z treťohorného žriedla, porovnateľnou s vodou z Mŕtveho mora. Osemdesiatstupňová voda, ktorú musia chladiť, pôsobí liečivo na ochorenia priedušiek, choroby dýchacích ciest, štítnej žľazy, zlomeniny, bolestivé stavy, reumatizmus, cievne a kĺbové ochorenia, ako aj na kožné choroby.

Keďže píšem o slanej vode, tak vám, milí čitatelia, chcem v krátkosti opísať, ako sa ťažko postihnúť v „starých“ členských štátoch EÚ pohodlne dostanú k moru. V týchto štátoch majú telesne postihnutí svoje osobitné cestovné kancelárie, bezbariérové hotely s výťahmi pred vchodom do objektu, reštaurácie a bezbariérové autobusy, zjednodušený vstup do lietadiel, upravený vstup do bazénu, osobitné plávacie matrace, ležadlá a ďalšie vybavenie, ktoré im pomáha zvládnuť ich hendikep. Takto cestujú na Krétu i ďalšie grécke ostrovy, do Španielska i do Tuniska. Napr. v Tunisku mali na programe aj výlet na Saharu osobitne upravenými autobusmi a podobne.

A teraz sa prenesme na Slovensko. Kto rád cestuje, toho chcem upozorniť na veľmi milý penzión „Alena“ v Bojniciach, neďaleko zámku. Penzión Alena je bezbariérový a možno si so sebou zobrať aj psíka. Telefón: 046/5416553, Cintorínska 10. A na záver: Ako inšpiráciu pre tých, ktorým záleží na ekológii sveta i seba samého, na budúcnosti nášho jestvovania, upozorňujem na princíp pozitívneho myslenia. Aj v tomto platí tzv. „bumerangový efekt“ – vysielaná pozitívna myšlienka sa ako dobro mnohonásobne vracia.

Zlé a negatívne myšlienky ubližujú nielen okoliu, ale predovšetkým ich pôvodcovi. A preto sľubujem si, že:

- budem taká silná, aby nič nenarušovalo pokoj mojej duše,
- s ľuďmi budem hovoriť len o zdraví, šťastí a úspechoch,
- priateľom poviem, prečo si ich vážim,
- nebudem sa hanbiť povedať „lúbim ťa“,
- budem si všímať svetlú stránku vecí a upozorním na ňu aj svoje okolie,
- budem sa tešiť z úspechov iných rovnako ako z vlastných,
- nebudem sa zaťažovať chybami minulosti a budem žiť pre budúcnosť,
- budem k ľuďom prívetivá a obdarím úsmevom každú bytosť,
- vyhradím si toľko času na sebazdelávanie, aby mi nezostal na kritiku iných,
- budem taká vyrovnaná, aby som si nezúfala,
- budem prišľachetná na to, aby som sa hnevala,
- budem prisilná na to, aby som sa bála...

Mgr. Eva Gluchová

PO VIANOCIACH

„Pane, ďakujem Ti, že mám také dobrosrdečné kolegyně.“

Uplynul pekný sviatok, najdojímavejší sviatok lásky, Vianoce. A tento sviatok je naozaj sviatkom lásky... to viem z vlastnej skúsenosti.

Veľmi ťažké časy nastali pre našu rodinu, manžel je štvrtý mesiac nezamestnaný. Vychovávame tri maloleté deti, jeden z nich je postihnutý, už roky sa s ním nedostanem do kúpeľov, darmo mu ich odporúčajú lekári.

Pamätám sa, keď sme sa dozvedeli, že som v požeňnanom stave, veľmi sme sa prekvapili. Toto dieťa sme už nečakali, naše dve deti už podrástli, chodili do základnej školy. Ale časom sme sa vždy viac a viac tešili bábätku a svoj ďalší osud sme zverili do Božích rúk. Tehotenstvo bolo bezproblémové a synček zdravý. Ako však roky plynuli, synček sa nám nepozdával, až lekári pomaly prišli na konečnú diagnózu s verdiktom: chradnutie svalov. Táto choroba sa zatiaľ nedá liečiť. S manželom sme sa pokúšali čo najviac sa o nej dozvedieť, pripraviť sa na to, čo nás v budúcnosti čaká. Už vieme, že stav nášho syna sa bude časom pomaly zhoršovať, že príde čas, keď bude potrebovať vozíček. Ale to je ešte ďaleko... dúfame, že veľmi ďaleko.

Zatiaľ sa snažíme urobiť všetko, aby syn mohol chodiť do škôlky, potom do školy a bol čo najviac medzi deťmi. Aby si mohol získať priateľov, ktorí pri ňom vydržia aj vtedy, keď sa jeho zdravotný stav zhorší, aby mal okolo seba aj iných ľudí, nielen rodinu. Mali by sme s ním chodiť pravidelne do kúpeľov, ale na to teraz nemáme.

Ja mám šťastie, mám ešte zamestnanie a dobré kolegyně. Pane, ďakujem Ti, že mám také dobré kolegyně s chápvým srdcom!

Takže u nás nebola žiadna predvianočná príprava. Srdce sa mi zarmútilo pri pomyslení na to, že toto budú moje prvé Vianoce, kedy nemám darček pre deti. Ale nie že na darček sme nemali, ale ani na ovocie. Zamyslela som sa nad tým, že to budú ozajstné chudobné Vianoce, nebudeme síce takí chudobní ako sv. Jozef, Mária a malý Ježiško, lebo my máme kde bývať. My máme strechu nad hlavou, nemusíme mrznúť a hladovať ako tí nešťastní bezdomovci...

Pokúsila som sa naviesť deti na to, aby sme sa obdarovali vlastnoručne robenými darčekmi. Táto úloha bola celkom nová pre nás i pre deti. Začali sme horúčkovo rozmýšľať nad tým, ako túto vec uskutočniť.

Posledný deň, pred sviatkami, keď som už bola na odchode z práce, kolegyně, ktoré dobre poznali naše domáce ťažkosti, sa predo mnou postavili, zaželali mi príjemné sviatky a vložili do ruky dve tašky. S poznámkou: „Maličkosť pod stromček.“ A že to musím prijať, lebo to nie je len pre mňa, ale pre celú našu rodinu. Oni si totiž v tajnosti urobili zbierku, a potom nakúpili... ONI – MNE! Nuž, od dojatia som sa nevedela dostať k slovu. Len som tam stála a najradšej by som sa rozplakala... Dobrí ľudia ešte žijú, a láska nevymrela z ľudských srdc!

Zaniesla som domov nákup lásky, v taškách bolo všetko, úplne všetko. Moja rodina prežila tie najkrajšie Vianoce. Stromček z umelej hmoty zdobili salónky

a pod ním boli darčeky, pre manžela rukavice, pre deti knižky a každému sa ušlo aj plyšové zvieratko a ja som dostala červený šál. Tento šál veľmi rada nosím, vždy keď sa naň pozriem, spomeniem si, že sú ešte dobrí ľudia. Na štedrovečernom stole sme mali všelijaké tropické ovocie, banány, pomaranče, mandarínky, kivi a figy, ktoré naše deti doteraz ešte nechutnali. Z môjho srdca doteraz láska Vianoc nevyprchala.

Teraz už s nádejou hľadím do budúcnosti, verím, že si manžel čoskoro nájde prácu, že znova budeme mať ľahší život. Už len o jedno prosím Pána: „Pane, požehnaj dobrosrdečných ľudí! Pane, pre Teba nič nie je nemožné! Ja sa im neviem odvdčať za všetko to dobro, urob to Ty, Pane! S vreľým srdcom ďakujem!“

zapísala: Júlia Péterová

AKO SOM ŠETRIL

Emília Molčániová

Som penzista. Môj dôchodok nie je žiadna veľká sláva, ale zatiaľ sa ešte držím nad hladinou a akoby zázrakom mi môj finančný rozpočet do haliera vychádza. Funguje to však tak, že ak si chcem naviac niečo väčšie kúpiť (myslím tým niečo drahšie ako sto korún), musím si na druhej strane niečo odpustiť. Inak by som sa dostal do platobnej neschopnosti a pravdupovediac, ako bezdomovec zatiaľ skončiť nechcem. Až doposiaľ môj systém vždy spoľahlivo klapal.

Ale toť nedávno ma upútal plagát, ktorý pozýval pospolitú spoločnosť do divadla na Rachmaninova. Srdce mi stislo, na čelo vystúpili kropaje potu. Bože, koľkože je to už, čo som bol naposledy v divadle? Osem, desať rokov? Nuž čo, povzdychol som si, budem si musieť na tento kultúrny dezert nechať zájsť chuť, pretože sponzora nemám, dedičstvo nečakám, a žiadne vládne ani mimovládne dotácie neprichádzajú.

Spávať mi však ten Rachmaninov nedal. Nadránom mi zrazu napadla spásanosná myšlienka, ako si ukojiť hlad po kultúre. A tak som začal uvažovať. Na čo vydávam najviac z môjho rozpočtu? Na jedlo! Tak teda obmedzím výdavky na požíveň. Pre začiatok bude stačiť, keď vynechám večere. Však keď budem spať, hlad cítiť nebudem. A nakoniec, lekári tvrdia, že je zdravšie ísť spať s prázdny žalúdkom. A tak som aj urobil. Korunka ku korunke a po dlhšej dobe som na tie lístky našetril.

Slávnostne naladený podávam vstupenku uvádzačke a neviem sa

dočkať, až si sadnem na svoje miesto a začujem prvé tóny môjho obľúbeného skladateľa. No vtom ma obliol studený pot. V ústrety mi vyšli dvaja zriadení, ktorí ma prinútili opustiť sálu, vraj nemám spoločenské oblečenie a kravatu. Stál som vo foyeri ako vyoraná myš a ešte dlho som sa nemohol z toho šoku spamätať.

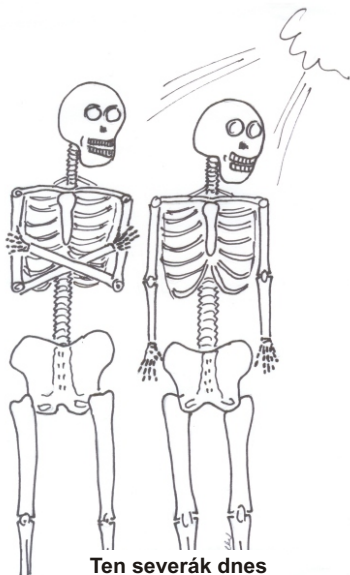
No doma som si povedal, že predsa môj plán nemôže stroskotať na takej maličkosti ako je kravata. Keď som odložil kalkulačku, vyšlo mi, že budem musieť jedávať raz za deň a navyiac obmedziť výdavky na hygienické potreby. Bolo to tvrdé, ale vydržal som.

Zarastený ako Robinson, chudý ako pipasár som víťazoslávne stískal lístky na Rachmaninova, tentokrát už v košeli, saku a kravate. Bol by v tom čert, aby to teraz nevyšlo. Uvádzачka ma bez slova vpustila do hľadiska, blažene som sa usadil v mäkkom tapacírungu a slastne privieral oči pri prvých akordoch. Keď som ich však náhodou otvoril, zistil som, že ľudia okolo mňa si popresádzali na odľahlé sedadlá a na okolí nemám žiadneho suseda. A to už sa ku mne rútil statný vyhadzovač so slovami, že keď sa nemienim umývať, aby som zostal smrdieť doma. Zdrvený a potupený som sa zapovedával, že to takto nenechám, veď predsa kultúra nie je len pre horných desaťtisíc.

Už teraz som bol hladný ako Čenkovej deti na strane 22, ale vytúžený cieľ som chcel dosiahnuť stoj čo stoj. Číslo nepustili! Vychádzalo mi to na jedno jedenie za týždeň, viac nevydalo. Takto som sa trápil dva mesiace, ale keďže mi chýbalo ešte 50 halierov, musel som počkať poštarčku s penziou aj tretíkrát. No po pätnástom som už mohol s uspokojením konštatovať, že plán D vyšiel a akcia môže začať.

Oblečený, okúpaný, oholený a navoňaný som s pocitom dobre vykonanej práce vstupoval do sály. Bol som si istý, že neexistuje žiadna prekážka, ktorá by zmarila môj galavečer a so vztyčenou hlavou som si sadal do kresla. Seržože prelúdiá ma natoľko uchvátili, že som bol mimo. Do prítomnosti ma vrátili iba podráždené hlasy okoloseidiacich.

Tichšie, hej, tak bude tu ticho, nič nepočujeme! Obzerám sa, odkiaľ sa ozývajú tie podivné zvuky, ktoré rušia susedov a konečne som pochopil. V bruchu mi cigáni vyhrávali tak intenzívne, že prehlušovali aj 80-členný symfonický orchester.

Ten severák dnes
prefukuje až na kosť!

Kým žiješ, uč sa! Nečakaj, aby staroba priniesla so sebou múdrosť.
Vzdelávať ducha je práve také potrebné, ako živiť telo.

Milí priatelia,

práve čítate prvú tohtoročnú Ozvenu a hoci nám už pomaličky jar klepe na okienko, chcem vám zaželať veľa lásky, spokojnosti, optimizmu a hlavne čo najmenej zdravotných ťažkostí v roku 2005...

Rada by som sa s vami podelila o zážitky z jednej super akcie, ktorá sa konala 2.-5. decembra 2004 v Bratislave-Rači v internáte SOU obchodného, a na ktorej sa zúčastnilo nemálo členov OMD.

Áno, tí, ktorí ste tam boli, už viete – *ABILYMPIÁDA*. Čiže, súťažná prehliadka pracovných schopností a zručností zdravotne postihnutých ľudí, ktorú už po siedmykrát zorganizoval Zväz telesne postihnutej mládeže.

A tí, ktorí ste tam neboli, môžete ľutovať, pretože hlavní organizátori – Zuzka Recsková a Relko Bitter – za pomoci dobrovoľníčok a dobrovoľníkov (ktorí boli milí, usmievaví a ochotní kedykoľvek, komukoľvek a s čímkoľvek pomôcť) – určite vynaložili veľa síl, aby pripravili takéto skvelé stretnutie.

Ja, ako osobná asistentka, som sa síce na súťažiach nezúčastnila, ale zato som mohla všetko a všetkých pozorovať. A to mi verte, že sa celé dni bolo na čo pozeráť! Keďže súťaže prebiehali súbežne v rôznych miestnostiach a na rôznych poschodiach, moje nohy dostali poriadne zabráť, keď som pobežovala a poletovala hore..., dole..., vpravo..., vľavo..., len aby som toho videla čo najviac!

A v čom si naši členovia merali sily s ďalšími súpermi s rôznymi telesnými aj duševnými postihnutiami? Výber bol naozaj veľký, každý si mohol nájsť tú „svoju“ disciplínu a ukázať ostatným, aká šikovnosť, zručnosť a fantázia sa v ňom skrýva.

Posúďte sami – aranžovanie kvetov, čiže vytváranie nádherných kytíc (tá miestnosť krásne voňala a len tak hýrila farbami); batikovanie, čiže farbenie bielej bavlnenej látky (výsledkom boli takmer umelecké diela); dámske krajčírstvo (šikovné žienky si zhotovovali sukne); háčkovanie, pletenie, vyšívanie krížikovým aj plným stehom; paličkovanie (kto si chcel nesúťažne vyskúšať túto zaujímavú techniku, mohol tak urobiť na minikurze); ozdobovanie veľkonočných vajíčok i medovníkov; maľovanie vodovými farbami na papier; modelovanie z hlíny; výroba plagátu; sústruženie a vyrezávanie z dreva a dokonca aj ovládanie automobilu. Pre tých, ktorí sa priatelia s počítačom, tu bola počítačová editácia anglického textu a tvorba www stránok a nechýbali ani „najchutnejšie“ disciplíny – cukrárstvo (bolo treba ozdobiť narodeninovú tortu) a studená kuchyňa, čiže pripravovanie občerstvenia a studených mís (netreba možno ani hovoriť, že všetky tieto dobrôtky sa spapkali – a to oveľa rýchlejšie, než ich šikovné ručičky zhotovili – a boli veru mňam! mňam!)...

Na každú súťaž dohliadala trojčlenná porota, ktorá po skončení udelila body a určila víťazov.

Po večeroch sa tiež nikto nemal čas nudiť – to sa predsa pri živej a ani pri diskotékovej hudbe nedá. Tancovalo, spievalo, rozprávalo a zabávalo sa až dlho do noci (tí, skalní, pravdaže, až do rána...).

Posledný večer bol slávnostný – vyhlasovali sa víťazi. Naozaj všetci môžeme

byť na našich členov právom hrdí – diplomov len tak pribúdalo! Získali ich pani Anka Kosibová za háčkovanie, Michal Gabčo za maľovanie, Majka Janásková a Silvia Petruchová za prácu s počítačom, Ika Jandžíková za ozdobovanie medovníkov i vajíčok, Agneša Čavajdová za krajčírstvo, Milanko Vačok za prácu s drevom... No nie je to SUPER!?

Všetky vytvorené práce boli krásne, každý súťažiaci do svojho diela vložil aj kúsok zo seba, a preto bol víťazom každý. Každý, kto prišiel, kto súťažil, kto ukázal ostatným, že napriek svojmu hendikepu vie vytvoriť niečo pekné, hodnotné, niečo, čo poteší ľudské oko i dušu...

Takže, priatelia, dovidenia, dovidenia na najbližšej *abilympiáde*.

Bude sa konať v roku 2006 a bude nominačná – to znamená, že víťazi budú mať možnosť reprezentovať Slovensko (a teda nás všetkých) na 7. celosvetovej *abilympiáde*, ktorá sa bude konať v niektorej krásnej krajine (naposledy bola v roku 2003 v Indii). Takže trénujte..., trénujte..., trénujte...

Klaudia, Nové Zámky
osobná asistentka

P.S.: Prepáčte, ak som niekoho o niečo ukrátila :-), niekomu niečo pridala, alebo niečo poplietla... Informácie som si však uchovávala len v pamäti, a tá moja veru nie je dokonalá...

P.P.S.: Všetkých vás pozdravujem (zvlášť Michala G., Maťka B. a Moniku L., Iku, Agnešku, Bibku... Majku a Miňka – máte u mňa fotku, ak ju chcete, pošlite mi adresu na 0910 978 233) a samozrejme celú „Banšelku“!

Det'ský kútik

Danky Drobcovej

Ahoj kamaráti,

prvý polrok školy máte za sebou. Aby ste si precvičili svoje vedomosti a popritom sa aj zabavili, MUSKULAČIK si pre Vás pripravil opäť pár úloh.

MUSKULÁČIKOV FÓR:

- Katka, prečo tvrdíš, že tvoja chrípka je horšia než Paľova?
- Lebo on ju dostal počas školského roka a ja cez prázdniny.

MUSKULÁČIKOVATAJNÍČKA A HLAVOLAMY:

1. **Veselé matematika:** Uhádnite aké čísla od 1 po 6 sa ukrývajú za jednotlivými písmenami.

A = ?   B = ?   C = ?   D = ?   E = ?   K = ?

B	C	D	K	14
E	A	D	C	12
E	E	K	C	17
A	K	D	K	9
18	14	6	14	

2. Kamaráti, zistite aké čísla od 1 po 4 sa ukrývajú pod písmenami O, P, R, T:

$$P + P + T + P = 10$$

$$O + O + P + P = 10$$

$$R + T + O + P = 10$$

$$O + O + O + R = 10$$

$$R + T + R + T = 10$$

$$P + R + O + T = 10$$

3. Teraz **SUPERKVÍZ** – pestrý tucet

1. Akú farbu má klávesnica klavíra?
2. Koľko strán má kocka?
3. Ako sa nazýva javisko v cirkuse?
4. V ktorom svetadieli zemegule tečie rieka Nil?
5. Ktorá americká rieka má vo svojom názve štyri „i“ a štyri „s“?
6. Komu sa hovorí, že je zmaľovaný?
7. Ako sa volajú hlavné mestá Portugalska a Španielska?
8. Čomu sa hovorí čierne zlato?
9. Ako sa volá sídlo amerického prezidenta?
10. Červená farba je farbou lásky, modrá vernosti. Farbou čoho je zelená?
11. Ktorý vták má na konci raka?
12. Koho belosi nazvali prezývkou „červenokožci“?

Na správne odpovede čaká Váš dobrý priateľ **MUSKULÁČIK** na adrese:

„Detský kútik“, OMD v SR, Banšelova 4, 821 04 Bratislava

pripravil: Váš kamarát Muskuláčik

Príbeh bieleho sloníka

Kde bolo, tam bolo, za horami a dolinami, bolo raz jedno mestečko. V mestečku žili ľudia mladí aj starší, a všetkých profesií... ako to už v takýchto mestečkách býva. Len jednu vlastnosť mali spoločnú, mali veľmi radi zvieratká. Na čele s pánom starostom, ktorého jednoducho volali Horenos. To preto, lebo mal priezvisko, ktoré si nijako nevedeli zapamätať. Potom meno Horenos mu sadlo, lebo nielen noštek mal akýsi príliš špicatý, ale bol aj veľmi namyselný... myslel si, že je najmúdrejší zo všetkých ľudí a keďže ho ostatní mali radi, tak ho nechali v tomto omyle.

Tak sa prihodilo, že jedného krásneho dňa sa pán Horenos rozhodol, že dá vystavať zoológickú záhradu. Samozrejme, ostatní s návrhom súhlasili, aj oni mali radi zvieratká a tak sa čoskoro začalo so stavbou. Dali urobiť plány, aby každé zvieratko malo dost miesta na pohyb a nikde nebola klietka.

Prešlo veľa-veľa dní, ba aj dlhé mesiace a zoológická záhrada bola hotová, už chýbali len obyvatelia, teda v našom prípade zvieratká. Pán Horenos začal usilovne spolupracovať s ďalšími zoológickými záhradami a tak sa pomaly nastáhovali do ich zoológickej záhrady zvieratká od výmyslu sveta. A bolo slávnostné otvorenie a obyvatelia mestečka sa každú nedeľu chodili na ne pozeráť. Každý mal svoje zvieratko, ktoré najviac obľuboval. Aj školáci chodili do ZOO s pani učiteľkou, tam sa učili o zvieratkách.

Ale slávu mestečku priniesla zoológická záhrada až potom, čo sa v ňom narodil celkom, celučičko biely sloník. Bolo to neobvyklé a keď sa rozniesol chýr o narodení bieleho sloníka, všetci ľudia, z blízka i z ďaleka, ho chceli vidieť. Pán Horenos bol nadmieru pyšný na seba a na ZOO a priam plával v sláve. Nemyslel na nič, len na to, ako ešte viac ľudí prilákať. Napokon ho napadla smelá myšlienka, ktorú hneď aj uskutočnil. Dal urobiť parádnu pozlátenu klietku a bieleho sloníka oddelil od ostatných a dal zavrieť do nej. Takto prichádzalo ešte viac ľudí, všetci chceli vidieť bieleho sloníka v parádnej pozlátenej klietke.

Ale ako sa stalo, ako nie, biely sloník prestal jesť, a to bolo, veru, zlé znamenie. Zavolali jedného doktora a nič, potom druhého, ale ani ten nevedel zistiť o akú chorobu tu ide. Potom už prichádzali lekári zo široka-ďaleka, ale nik nevedel pomôcť. Sloník chátral a chátral, a nebolo pomoci. Dozvedel sa to malý Janko, ktorý v tom čase ležal v nemocnici, strašne mu bolo ľúto sloníka, zaťal sa a nedal pokoj doktorom, rodičom a ešte aj u pána starostu apeloval, že chce ísť do ZOO a pozrieť si sloníka. Tak dlho dobiedzal a tak úpenlivo všetkých prosil, až ho vzali k sloníkovi. Janko sa pozeral na sloníka, na jeho chudé údy a slza mu vypadla z očka a nakoniec sa opýtal mamičky: „Mami, prečo je sám? Čo zlé urobil? Ostatné slony sú spolu a je im veselo... a tento je tu v klietke sám.“ Jankova matka nevedela, čo má odpovedať na takéto otázky a pozrela sa na pána Horenosa. Ten sa nad otázkou zamyslel a zamyslel... Potom zavolať pracovníkov ZOO a nariadil im, aby uväzneného bieleho sloníka okamžite pustili na slobodu.

Biely sloník chcel z klietky vyjsť, ale sily mu stačili len na pár krokov. Ale keď

ho uvideli ostatní, dobehli k nemu a z dvoch strán ho podržali a zaviedli až k vode. Sloník sa trošku napil, potom ho ponúkli chutnou trávou, troška si zajedol, potom sa opäť napil... A o týždeň bolo po nechuti a zradnej chorobe. Bol zdravý a veselý ako ostatní. Parádna pozlátená klietka zostala prázdna a pánu Horenosovi pripomínala, že veru nik nie je šťastný, keď musí byť sám a zavretý hoci aj v tej najparádnejšej pozlátenej klietke. A jeho pýcha celkom opadla, potom sa už opýtal aj na názory ostatných ľudí a prestal sa rozhodovať sám.

Bereniké

Vítame nových členov

Eriku Bartošovú (za syna Miloša) zo Semerova, Boženu Briestenskú z Prečína, Pavla Gabriša z Trenčianskych Stankoviec, Jána Halčáka z Prešova, Alžbetu Horákovú (za syna Martina) z Banskej Bystrice, Petra Hudečka z Dubnice nad Váhom, Milana Hyhlíka zo Seliec, Teréziu Idlbeckovú z Jakubova, Milana Jančoviča z Trenčína, Marcelu Kaššovú z Bratislavy, Ľubomíra Krišťačka z Ilavy, Evu Mihokovú z Ružomberka, Vieru Ondrejčíkovú z Prešova, Máriu Parošovú z Pohorelej, Annu Rojkovú z Považskej Bystrice, Mareka Senešihu z Hronských Kosíh, Ing. Janku Šefčíkovú zo Stupavy, Evu Valjentovú (za syna Miloša) z Považskej Teplej, Ingrid Vasekovú z Jakubova, Karola Žitňanského z Topoľčian.

Osud bol k nám opäť krutý a nás navždy opustili:

8.3.2003 **Miroslav Pavliš** z Nižnej vo veku 18 rokov,
13.12.2004 **Juraj Jakubček** z Bratislavy vo veku 12 rokov,
28.12.2004 **Jozef Myjavec** z Hlohovca vo veku 55 rokov.

Neplačme a nechajme ich pokojne spať, aj bez slz dá sa spomínať.

Správne znenie krížovky z Ozveny č. 4/2004:

*Ludia, ktorí hovoria, že niečo sa nedá urobiť, nemali
by prekážať tým, ktorí to chcú urobiť, alebo to práve robia.*

Losovali sme a knihy od nás dostanú:
Zuzana Malecká z Pohorelej, Milan Bradňanský
z Popradu, Majka Smolková zo Žiliny
a Mgr. Eva Gluchová z Nových Zámkov.

Blahoželáme!

NOVÝCH ČLENOV prijímame na adrese:

OMD v SR,
Banšelova 4,
821 04 Bratislava
Prihlášku si nájdete
aj na:
www.omdvsr.sk

Hitparáda Ozveny – Zdvihák

Vzhľadom na malý záujem, sme „zdvihák“ odložili na čas do úschovy. Víťazstvo už nik nezoberie Elánu a jeho songu „Láska moja“... Zo štyroch hlasujúcich sme vylosovali **Filipka Kondelu z Košíc**, ktorému posielame CD.

Ponuka kníh pre riešiteľov...

V odpovediach na naše ďalšie súťažé môžete pripísať aj dve knihy, ktoré by ste radi vyhrali v prípade, že Vás vylosujeme. Tu je naša ponuka:

Mara Pavese: Melissa, Anton Habovštiak: Slovenské povesti 2, Thomas Brezina: Kto nás pritúli, Ľudo Zúbek: Jar Adely Ostrolúckej, Thomas Brezina: Čo bolo na palube Barakudy, Susanne Kellerová: Emailom do 7 neba, Leonard S. Goldberg: Mozgové impulzy, Ivan Mládek: Banjo Band story, Valentínska kuchárka pre zaľúbených, Ticho plavoucí: Fyzika víry, El" Ttat: Lék pro naši duši, Danica Janiaková: Tak už dosť, Drahoslav Machala: Prezident I. Gašparovič, Ross MacDonald: Barbarské pobreží, Malý slovník slovenských spisovateľov, Táňa Keleová-Vasilková: Čriepky, Anna Gavalďová: 35 kíľ nádeje, Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ, John Saul: Temnota, Táňa Keleová-Vasilková: Siete z pavučín.

Zapožičiavanie magnetoterapeutického prístroja

Výkonný výbor OMD rozhodol, že magnetoterapeutický prístroj sa bude môcť zapožičiavať členom OMD za poplatok 10 Sk na deň na obdobie jedného mesiaca. Pred zapožičaním sa s vypožičiavateľom uzatvorí zmluva.

Prístroj je momentálne u našej členky na Kysuciach a od 15. apríla je Vám k dispozícii.

Záujemcovia, ohláste sa telefonicky na tel. číslach: 02/4341 1686, 4341 0474 alebo písomne: OMD v SR, Banšelova 4, 821 04 Bratislava 2.

Humanitný sklad s pomôckami

Slovenská humanitná rada spravuje v Bratislave sklad s rôznymi pomôckami (vozíky, „chodítka“, zdviháky a iné), ktoré už boli používané, ale sú poväčšine zachovalé, prípadne potrebujú menšiu opravu. Na základe písomnej žiadosti vám môžeme sprostredkovať takúto pomôcku. V prípade, že potrebujete mechanický vozík, napíšte nám do žiadosti rozmery sedačky vozíka alebo aj iné potrebné informácie a telefonický kontakt.

Kontakt: OMD v SR, Banšelova 4, 821 04 Bratislava

Tel./fax: 02/4341 0474, tel.: 02/4341 1686, mobil: 0903 268 688,

e-mail: omd@omdvsr.sk.

Novú zásielku pomôcok očakávajú v apríli, preto nám Váš záujem o sprostredkovanie potrebnej pomôcky oznámte už teraz.

Chcete ísť do divadla?

Chystáte sa do Bratislavy a pobyť v nej chcete spojiť s kultúrou?

Čo takto ísť na predstavenie do Divadla P. O. Hviezdoslava. Divadlo je, až na jeden schodík, bezbariérové. Držiteľ preukazu občana s ŤZP má zľavu 50 %. Pri ŤZP-S má zľavu aj jeho sprievodca. To isté platí aj pre operu SND, alebo činohru Malej scény, ibaže tieto sú **bariérové**.

Čo treba urobiť? Zistiť si program. Kde? V teletexte Markízy na str. 406, či na internetovej stránke www.snd.sk. A zavolať, zaesemeskovať alebo e-mailovať k nám, do OMD. Najlepšie aspoň týždeň vopred, nech máte dobré miesto. Nezapadnite na číslo svojho preukazu ŤZP, aby ste si mohli uplatniť zľavu! Lístky kúpime my a vy si ich vyzdvihnete v priestoroch OMD, prípadne sa dohodneme inak. Peniaze nám dáte pri prevzatí lístkov.

Kontakt: OMD v SR, Banšelova 4, 821 04 Bratislava, tel.: 02/43410474, 0903268688

Pomôcky

Z novovyplnených prihlášok, ktoré ste nám poslali, sme zistili, že mnohí z vás nemajú dostatočné kompenzačné pomôcky (elektrické vozíky, zdviháky, mechanické vozíky, odsávačky hlienov, polohovacie postele a pod.). Prosíme všetkých, aby vybavovanie pomôcok neodďaľovali. Vhodná pomôcka dokáže výrazným spôsobom uľahčiť život osobe s postihnutím, ale aj rodinným príslušníkom a osobným asistentom. Zabezpečte si včas aj pre deti elektrické vozíčky. Pocit samostatnosti je nenahraditeľným pri výchove dieťať a k nezávislému spôsobu života.

Vernisáž

Milí naši členovia, naša OMD sa rozhodla pre širokú verejnosť usporiadať prvú vernisáž v Bratislave pod názvom **VERNISÁŽ MOTÝLIKA-DYSTROFIKA**, ktorej vrcholom bude dražba obrazov a koláží, a dúfame, že majiteľmi obrazov sa stanú aj mediálne známe osobnosti.

Pointa celej akcie: autormi obrazov a koláží by ste mali byť Vy, milí členovia!

Vieme, že mnohí z Vás, malí i veľkí „motýlici-dystrofici“ radi a pekne maľujete obrázky, za ktoré by sa nehanbil ani slávny maliar. Častokrát maľovanie nie je len dlhoročným koníčkom, ale pre mnohých z nás je i využitím toľkého množstva voľného času. Tak zúročme to!

Vaša záľuba môže pomôcť! Pýtate sa ako? Chceme zozbierať dostatok obrazov a koláží, aby sme mohli usporiadať VERNISÁŽ. Obrazy na nej vystavené by sa potom dražili. Výťažok by sa previedol na účet verejnej zbierky, z ktorej pomáhame ľuďom so svalovou dystrofiou.

Pomôžte sebe aj iným, spolu vytvoríme farebný svet.

Preto Vás s radosťou všetkých vyzývame: maľujte, tvorte a posielajte svoje výtvy do **15. mája 2005** na našu známu adresu: OMD v SR, Banšelova 4, 821 01 Bratislava.

Učme sa nie len prosiť a prijímať, ale i dávať. Uvedomme si, že i malým skutkom, ale s veľkou snahou dokážeme robiť obrovské veci.

Organizátorky a organizátor projektu Vernisáž motýlika-dystrofika
Alena Hradňanská, Lucia Mrkvicová, Tomáš Bacigal

P.S.: Čím väčší obraz, tým lepšie, ale aj malý je dobrý.

NOVÉ PRAVIDLÁ PRI VYDÁVANÍ OZNAČENÍ O1 NA MOTOROVÉ VOZIDLÁ

Na základe metodického usmernenia Ministerstva vnútra SR pre krajské úrady poskytujeme čitateľom nasledovné informácie:
Nové označenia O1 a k nim patriace preukazy vydávajú:

**Krajské úrady
odbory všeobecnej vnútornej správy a živnostenského
podnikania**

(príslušné podľa miesta trvalého bydliska)

Označenie a preukaz budú vydané na základe **písomnej žiadosti** občanovi, ktorý priloží tieto potvrdenia:

- a) doklad totožnosti,
- b) preukaz občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- c) posudok o miere funkčnej poruchy z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

V posudku musí byť uvedené, že občan je v oblasti mobility odkázaný na individuálnu prepravu podľa § 17 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Doba platnosti:

Osobe ťažko zdravotne a pohybovo postihnutej sa vydáva osobitné označenie O1 s preukazom na dobu zhodnú s dobou platnosti preukazu ŤZP a posudku o miere funkčnej poruchy.

(Toto stanovisko je oproti pôvodnému zmenené. V pôvodnom sa uvádzalo, že preukazy pre občanov s telesným postihnutím sa budú vydávať na dobu 2 rokov. OMD písomne oslovila Ministerstvo vnútra, ktoré ustúpilo od tejto požiadavky. Na základe rokovania s odborom integrácie MPSVR SR budú pracovníci odborov sociálnych vecí jednoznačne uvádzať dobu trvania preukazu a posudku o miere funkčnej poruchy.)

Na konanie vo veci vydania označenia O1 a jeho preukazu môžete splnomocniť osobu, ktorá za vás označenie a preukaz preberie.

Preukaz k označeniu O1 je neplatný, ak:

- a) jeho držiteľ nepožiadal o predĺženie doby platnosti,
- b) boli v ňom neoprávnené urobené zmeny,
- c) záznamy v ňom nezodpovedajú skutočnosti,
- d) záznamy v ňom sú nečitateľné,
- e) bol zničený alebo jeho držiteľ zomrel,
- f) bol akokoľvek zneužitý alebo ho použila neoprávnená osoba.

V takýchto prípadoch je potrebné preukaz odovzdať krajskému úradu, ktorý ho vydal a požiadať o vydanie nového preukazu.

Kontakty na členov

výkonného výboru:

- Bc. Bielak, Miroslav – bielak@omdvsr.sk
 Blažek, Jozef – blazek@omdvsr.sk, tel.: 0903 268 688, 02/43411686
 Mgr. Duračinská, Mária – duracinska@omdvsr.sk, tel.: 0905 163 935, 0905 163 935
 Ing. Juriková, Ivana – jurikova@omdvsr.sk, Štefánikova 65, 941 01 Bánov
 Bc. Köböl, Tibor – kobol@omdvsr.sk, tel.: 0905 929 387, 047/4330632
 Mgr. Madunová, Andrea – madunova@omdvsr.sk, tel.: 02/43411686, 02/43410474
 MUDr. Vranovský, Andrej – vranovsky@omdvsr.sk

revíznej komisie:

- Granecová, Margita – tel.: 02/65956194
 Ing. Hron, Vladimír – tel.: 02/55575719, 0903 758 695
 Ing. Tožičková, Zuzana – tel.: 02/45985607

Ďalšie dôležité adresy:

Ambulancia pre deti s NSO

MUDr. Roman Mego
 Neurologické odd., DFNSP
 Limbová 1
 833 40 Bratislava 3

Centrum pre neuromuskulárne ochorenia

Doc. MUDr. Peter Špalek, PhD.
 FN Ružinov
 Ružinovská 6
 826 06 Bratislava

Kancelária verejného ochrancu práv

Doc. JUDr. Pavel Kandráč, CSc.
 P. O. Box 1
 820 04 Bratislava 24

MPSVR SR

Špitálska 4
 816 43 Bratislava 1

MUDr. Gabriela Košturiaková

Ústav tuberkulózy a respiračných chorôb
 Kvetnica
 058 01 Poprad
 T.č.: 052/7166 111, 7731 072

MUDr. Ladislav Laho, CSc.

Primár KID
 Roosveltova nemocnica
 974 01 Banská Bystrica

Ministerstvo zdravotníctva SR

Limbová 2
 833 41 Bratislava 3

Národná rada SR

Nám. A. Dubčeka 1
 812 80 Bratislava 1

Všeobecná zdravotná poisťovňa

Riaditeľstvo
 Mamateyova 17
 850 05 Bratislava 5

ÚRAD VLÁDY SR

Nám. Slobody 1
 813 70 Bratislava 1

Kancelária prezidenta SR

Hodžovo nám. 1
 P. O. Box 128
 810 00 Bratislava 1

Jednotka ochrany práv pacientov

Mgr. Chrenková, MUDr. Bražinová,
 MUDr. Jurkovič
 Ministerstvo zdravotníctva SR
 Limbová 2
 831 01 Bratislava 37
 T.č.: 02/59 37 32 61, 0905/265 763

ŠTATÚT POMOCI

ČLENOM ORGANIZÁCIE MUSKULÁRNYCH DYSTROFIKOV V SR zo zbierok „Deň Púdi so svalovou dystrofiou“ a „2 %“ z príjmov FO a PO

- a) úhrada kompenzačnej pomôcky alebo jej doplatku
  - najmä kompenzačné pomôcky pre imobilných členov OMD, ktorí sú odkázaní na polohovacie postele, dýchacie prístroje, odsávačky hlienu, ambuvaky, zdravotnícky materiál potrebný pri používaní týchto pomôcok alebo ktorý potrebujú tracheotomizovaní pacienti a iné pomôcky nehradené v plnej výške poisťovňou,
  - v prípade, že pomôcku treba dopraviť, náklady na dopravu znáša člen OMD sám,
  - pomôcky určené na rehabilitáciu sa zo zbierok neuhrádzajú,
- b) lieky, predpísané odborným lekárom, ktoré nehradí zdravotná poisťovňa, ale ich užívanie vedie k podstatnému zlepšeniu zdravotného stavu,
  - za lieky sa nepovažujú vitamíny,
- c) finančný príspevok pri úprave bytu, ak člen OMD nemá dostatok financií potrebných na doplatenie úhrady,
  - maximálne do výšky 7.000 Sk.

Sociálnu odkázanosť na peňažnú pomoc bude žiadateľ dokladovať príjmom. Ak je poberateľom peňažného príspevku na zvýšené výdavky z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, stačí kópia rozhodnutia. Hranica príjmu žiadateľa je 3-násobok životného minima pre jedného člena rodiny.

Výkonný výbor rozhoduje o žiadostiach na základe štatútu a posúdenia celkovej situácie člena OMD v SR. Základným pravidlom na rozhodnutie o poskytnutí pomoci pre člena je Štatút pomoci.

O žiadostiach bude rozhodovať Výkonný výbor 4-krát ročne buď na zasadnutí alebo hlasovaním per rollam.

Oznamujeme

OMD v SR v rámci snahy o skvalitnenie služieb pre členov a jej priaznivcov ponúka fyzickým osobám priestor na uverejnenie bezplatných riadkových inzerátov na svojej internetovej stránke www.omdvsr.sk a v časopise Ozvena. Text inzerátov posielajte na adresu zostavovateľa časopisu Ozvena uverejnenej na druhej strane obalu. Inzeráty môžu mať charakter ponuky a dopytu – byty, pomôcky, hľadanie asistenta a pod.

Hlasovanie – výsledky

Hlasovanie per rollam členov OMD v SR – plán činnosti:

Počet doručených hlasovacích lístkov: 185

za: 183   proti: 1   zdržal sa: 0   neplatný: 1

Hlasovanie per rollam členov OMD v SR – plán hospodárenia:

Počet doručených hlasovacích lístkov: 185

za: 182   proti: 0   zdržal sa: 2   neplatný: 1

Milí čitatelia Ozveny!

V tejto novej rubrike by som sa Vám rada každý štvrtý rok prihovárala. Volám sa Ivana Juríková, mám 25 rokov. Som členkou Výkonného výboru OMD. Môj životopis Vás asi ďalej zaujímať nebude. Chcem Vás bližšie oboznámiť s touto novou rubrikou. Ako si to vlastne celé predstavujem, čo je mojím cieľom, aký výsledok by som chcela dosiahnuť?

Ako ste isto postrehli z titulku, ide o *zoznamku* typu, aká bola alebo ešte aj je v časopisoch Bravo, Kamarát alebo Maxisuper. Proste, išlo by o to, že Vy by ste si napísali inzerát (iba taký stručný, na 5-7 riadkov), pridali akýkoľvek kontakt na seba (či už by to bola adresa, mobil, e-mail). Ja by som vlastne bola iba akýmsi sprostredkovateľom medzi Vami a Ozvenou. Na záver by som Vám rada ukázala príklad takého inzerátu. Údaje v ňom budú vymyslené, takže naň neodpisujte!

Volám sa Iveta, mám 23 rokov. Od 15 rokov sa pohybujem na invalidnom vozíku. Toto mi tak trochu zabraňuje stretávať sa a spoznávať nových ľudí. Preto by som veľmi rada vyskúšala aj túto formu zoznámenia sa. Rada by som si písala, neskôr možno aj osobne sa stretla s pohľadným vysokým mládencom do 30 rokov. Viac informácií o mne sa dozvieš na adrese: Iveta Srdečná, Narcisová 33, 059 88 Ružomberok, mobil: 0905 123 123, e-mail: srdecna@post.sk.

Verím, že táto rubrika sa Vám zapáči a mnohým z Vás pomôže zoznámiť sa s novými ľuďmi. Skontaktujete sa so mnou na adrese: Ing. Ivana Juríková, Štefánikova 65, 941 01 Bánov pri Nových Zámkoch, alebo e-mailom na jurikova@omdv.sr.sk.

Na Vaše listy sa už teraz veľmi teší Ivana

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým členom, ktorí sa pričínili o to, že OMD dostane 2% z dane. Ďakujeme, že ste oslovovali svojich rodinných príslušníkov, známych a priateľov. Pomohli ste sami sebe.

Pre zamestnancov je termín podania Vyhlásenia o poskytnutí 2% z dane do 30. apríla 2005.

Oznam

Prosíme členov, ktorí ešte nezaplatili členské, aby tak urobili do 30. apríla 2005. Ďakujeme.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám posielate dobrovoľné príspevky na činnosť. Mnohých nepoznáme, ste naši anonymní priaznivci. Ďakujeme, že si myslíte, že naša práca a existencia má zmysel.

Prepravná služba

Milí priatelia,
radi by sme Vám oznámili, že od 24. januára 2005 sme začali s prevádzkou prepravnej služby Slovenského Červeného kríža so sídlom v Leviciach.

Špeciálne upravené 8–miestne motorové vozidlo sme kúpili vďaka úspešným malým grantom podaným na nadáciu SOCIA a MPSVaR, ale aj darovaným 2 % a mnohým darcom, ktorí poznajú naše aktivity. Chceme Vám dať na vedomie, že vozidlo je upravené tak, aby mohlo prevážať aj osoby na invalidnom vozíku a je možné doobjednať si prepravu aj s asistentom. V prepravnej službe sme na začiatku, ale už 2 roky úspešne spolupracujeme s Nemocnicou a Poliklinikou v Leviciach, kde vykonávame Asistenčnú službu SČK pre návštevníkov a pacientov, ktorí prichádzajú do zdravotníckeho zariadenia a sú ťažko zdravotne postihnutí. Prepravná služba vznikla aj na základe ich žiadostí, na základe dopytu po absentujúcich službách. Začínali sme, doslova, ako na zelenej lúke.

Pokladáme za dosť dôležité, aby sme si posúvali tieto informácie a spoločne vytvárali sieť v rámci Slovenska.

Prosíme, informujte nás aj Vy o Vašich službách, ktoré by mohli v rámci národnej siete pomôcť. Ďakujeme.

Kontakt na PREPRAVNÚ SLUŽBU: 036/6379192

Keď budete potrebovať pomoc alebo radu, naša kontaktná adresa je:

Slovenský Červený kríž, Územný spolok Levice, Poľná č. 6,

tel./fax: 036/6312957, e-mail: sus.levice@redcross.sk

Pekný deň Vám všetkým praje

Oľga Szalmová
riaditeľka sekretariátu

Pre cestovateľov

Naša členka Mgr. Eva Gluchová nás upozornila na služby, poskytované Sdružením zdravotne postihnutých v ČR. Vzhľadom na to, že čoraz viac osôb so zdravotným postihnutím sa vydáva na pravidelné cesty do zahraničia – a Praha sa môže stať jedným z cieľových miest – oslovili sme SZP v ČR a požiadali sme o zaslanie aktuálnych informácií.

SZP v ČR poskytuje tri základné služby:

- prepravu osôb so ZP upraveným mikrobusedom,
- zapožičiavanie pomôcok pre osoby so ZP,
- ubytovanie v bezbariérových priestoroch budovy v Prahe 8-Karlíne.

Preprava osôb so zdravotným postihnutím je zabezpečená dvoma vozidlami Renault Master. Vozidlá sú vybavené nájazdovou plošinou pre vozičkárov, klimatizáciou, bočnými a zadnými dverami, priestorom pre batožinu. Ich prepravná kapacita je 8 ľudí. Cena za jeden kilometer pre osoby, držiteľov preukazu ŤZP so sprievodcom je 7 Kč. Transfer medzi hotelom a letiskom je spoplatňovaný jednotnou sadzbou 800 Kč.

V prípade záujmu volajte na dispečing: Marian Javor , mobil: 723 347 806, tel. do práce: 224817224, tel. domov 251815123 (volať po 18:00 hod.), e-mail: pujcovna@svaztp.cz.

Zapožičiavanie pomôcok pre osoby so ZP, cenník:

Typ pomôcky	Cena za požičanie v Kč	
mechanický vozík	15	deň
	20	deň
elektrický vozík	500	mesiac
	800	mesiac
polohovacia stúpačka	100	mesiac
detský kočík	100	mesiac
polohovacia posteľ – elektrická	300	mesiac
antidekubitné matrace s kompresorom	250	mesiac
podhlavník – kovový	50	mesiac
schodolez	20	deň
hydraulický zdvihák	100	mesiac
vodná sedačka do vane, zn. META	100	mesiac
„chodítka“ – kľbové	70	mesiac
sedačka, zn. HYDROLIFT	200	mesiac
toaletné kreslo	100	mesiac
toaletné kreslo na kolieskach	300	mesiac
francúzske a vychádzkové palice	40	mesiac
„chodítka“ – nízke, trojkolové	70	mesiac
„chodítka“ – podpažné	10	deň
nájazdové rampy	20	deň
Motomed, zn. RECK – jednotlivec	30	deň
– skupina	50	deň

Ubytovanie v Prahe

Ubytovanie v bezbariérovej ubytovni v Prahe 8 - Karlín, Karlínské námestie 12. V ponuke je 6 dvojlôžkových izieb.

Cena za jednu noc za izbu pre držiteľov preukazu ŤZP:

pri obsadení jednej postele	150,- Kč
pri plnom obsadení	100,- Kč za osobu

Ostatné zdravotne postihnuté osoby platia:

pri obsadení jednej postele	250,- Kč
pri plnom obsadení	200,- Kč za osobu

Platba je realizovaná dopredu v hotovosti pri ubytovaní – prevzatí izby.

Maximálna doba ubytovania je 7 dní – výnimky sa povoľujú individuálne.

Rezervácia: tel. 221890411. **Ceny za ubytovanie sú platné pre jednotlivcov**

Informácie poskytna

Helena Klasnová
predsedníčka STP v ČR

KRÍŽOVKA ONDREJA BOSÍKA

Tajničku vyplňovačky tvorí Shakespearov výrok a nachádza sa postupne v riadku A, I, L/2, S a E/2.

Správne riešenie pošlite na adresu:

Tibor Kőböl, Osloboditeľov 11, 984 01 Lučenec

Správne riešenie môžete zaslať aj elektronickou poštou
 ozvena@omdvsr.sk – vždy si vyžiadajte potvrdenie o doručení
 alebo SMS-kou na číslo: 0905 929 387.

Dvojhlaskové výrazy:

CA, DK, IO, NA, PO, PP, SV

Trojhlaskové výrazy:

AAK, ADN, AUT, DRR, ETA,
 EVA, INC, JOS, LIJ, LIK, LOJ,
 OKZ, ORA, OTO, OUP, PAD

Štvorhlaskové výrazy:

AIDA, ACHAT, ALAT, ALTA,
 ANAT, ATEN, AVIA, ELAL,
 HRAL, KARL, KIEŽ, LION,
 LIVE, LIVO LONG, MAMA,
 MARO, MUNI, NORO, OTLK,
 OVAR, NIRO, SARS, SLOJ,
 SVAN, ULIČ, VILI, VINŠ

Päťhlaskové výrazy:

ADARE, APORT, ÁVILA,
 ERLN, GALOP, KEDRO,
 KRIAK, KTORÁ, MAORI,
 MRVIA, NIROV, OČOVÁ,
 OVITÁ, PONIČ, PRADÚ,
 REVEM, SALCÓ, SKULI,
 SVATA, ŽELÁM

Šesťhlaskové výrazy:

ALAMAN, DER DAS, DOOHAV, IVETTA, KUPRIN, LEONID, NEVILA, OLEPIL,
 ORÝPEŠ, PALICE, PARTKA, PLEBÁN, PRALES, PALINY, SALÁMA, TRÁCIA,
 VOINEA, VZDALA, ZALIAL, ZÁKLAD

Sedemhlaskové výrazy:

LÁDOVAL, OPRADIE, OVRACIA, ŠARONOV, ZANIKAL, ZLIECHOV

